

REFUTATIO

ACCUSATORIS ANONYMI

*Damnatas ab INNOCENTIO XI.
Propositiones adscribentis Ordinum
Religiosorum Theologis ac præci-
puè Societatis JESU.*

AUCTORE

WILHELMO SANDÆO

S. TH. LICENT.

MOGUNTIAE,

Typis VIDUÆ NICOLAI HEYL, Typographi
Aulico-Academici. 1679.

PRÆFATIO.

EX quo tempore perlatum est, in Belgium Decretum Innocentii XI. conditum die 2. Martii 1679. quo 65. Propositiones damnantur ut minimum tamquam scandalosæ, & in praxi perniciosæ; nullus toto Belgio crebrior fuit sermo, quam de autoribus illarum propositionum Theologis Religiosis, ac præcipue Jesuitis. Famæ tam perversæ tam multi, tamque validi extitere buccinatores, ut nusquam non sint auditi, nusquam non crediti tam vera nuntiare, quam clamorè.

Ego quidem ad hæc sustinui me, ne quid temere assentirer, negaremve; optavi tamen fateor, videre quiddam scripti, quo mihi demonstraretur, quam verè, falsòve id illi proclamarent. Tandem vero ad me pervenerunt quædam paginæ, quibus 65. Propositionum non paucæ, versæ Flandriè, erant inscriptæ, adnotatis ad marginem Autoribus singulorum theologis Religiosis, ac præcipue Jesuitis, simulque intellexi, hunc libellum accusationis oriundum Brugis, vulgi manibus ubique teri in Flandria, atque inde manasse

P R Æ F A T I O.

Bruxellas, a videque describi ac dissipari etiam per Brabantiam.

Ut accepi, legi: primumque legentem, ut non eram omnino rudis Theologiæ illorum Autorum qui accusabantur, offenderunt imposturæ non paucæ. Inde factus curiosior, adivi, quoad licuit, Autores singulos, qui patroni damnatis propositionibus adscribebantur: comperi verò, accusatorem cæco impetu profiliisse ad accusationem eorum, quos oderat, & nullo judicio reos egisse, quos damnari optabat: ac ne quidem satis cautè usum esse Epistolis infamibus, damnatisque ecclesiasticâ pariter ac civili autoritate, Ludovici Montaltii, & notis Wendrochii in easdem nihilo melioribus (sed una cum suis Epistolis carnificis manu crematis in Gallia) & forte Saûle Ex-rege Joannis Sinnichii (hæc enim videtur esse præcipua ejus supellex libraria) ac denique hominem in amaritudine fellis totum fuisse, cum libellum illum accusationis populo scripsit.

Hoc ut pateret amantibus veritatem, con-jeci in hæc paginas, quæ mihi occurrerunt animadversione digna, libros ipsos autorum, qui accusabantur, adeunti, quoad fieri potuit, penitusque exploranti eorum doctrinam. Ordinem Propositionum secutus sum, quem mihi delineavit accusator: eas Propositiones præterivi, quas præterivit ipse, non ha-

P R Æ F A T I O.

habens in promptu, quem accusaret: eorum verò, quos accusavit, præterivi neminem, eandem gratiam paratus cæteris præstare, si quos alios mihi reos stiterit. Unum certissimò scio me posse conficere, nuperum Decretum Innocentii XI. adeoque Propositiones ipsas 65. nihilo magis pertinere ad Religiosos illos, quibus apud plebem hoc tempore invidia concitatur à malevolis, quam ad alios Theologos omnis generis, etiam Lovanienſes, Doctores.

Non est obscurum percurrenti propositiones ipsas, hoc egisse earum collectores, & concinnatores Lovanienſes, ut invidiam conflarent quibusdam Religiosis: cum non raro conceptas ipsorum verbis, etsi fere alteratis malignâ truncatione, additione, omissione, avulsione a contextu libri, vel Thesi, retulerint in Catalogum S. Sedi offerendum ad censuram: in quo numero etiam sunt, quas suorum Academicorum verbis referre potuissent haud minus commodè. Non potuit Romanos Censores latere hæc infirmitas accusationis, quam & leviter perito Moralis Theologiæ facile erat notare. Sapientissimè igitur caverunt, ne censura ipsa ad invidiam pertineret eorum, qui id non essent commeriti.

Caverunt autem primum quidem diserte exprimendo in Decreto, propositiones con-

P R Æ F A T I O.

demnari, *sicut jacent*; haud ignari, non raro eas aliter jacere in libris, Thesibus, aliisvè scriptis, quam jacerent in Decreto; etsi verbis valde similibus utrobique jacerent. Procul ab hoc Decreto solemnibus clausula Romanorum Pontificum alibi condemnantium propositiones *in sensu ab assertoribus intento*.

Caverunt idem 2. disertè monentes 65. propositionum esse quasdam *noviter adinventas*, quæ neque ex libris, neque ex Thesibus, seu scriptis essent excerptæ. Ubi vero, quando, à quibus illæ sint *noviter adinventæ*, non est difficilis conjectura.

Sunt vero homines mirifici quidam hoc tempore, qui Rom. Pontificum auctoritatem, non Decreto quopiam in S. Congregatione concepto, sed solemnibus Bullis condemnantium, ut hæreticas, propositiones Bajanæ, & Jansenianæ & quidem *in sensu ab assertoribus intento*, eludere, & explodere non erubescunt, causantes facti quæstionem esse, an illas propositiones, vel illarum sensum contineat liber Baii, aut Jansenii: Decreto autem Innocentii XI. condemnantis 65. propositiones, ut scandalosas; sed acceptas *sicut jacent* in Decreto, proclamare illico non dubitant condemnatam esse illorum Theologorum doctrinam, quibus sunt infensi. Quid illis facias, quibus promptum æque est nervum incidere Aposto-

licis

P R Æ F A T I O.

licis Decretis, ac vim addere ampliorem; quam patiantur ipsa; idque ut fert affectus animi amore, aut odio præoccupati.

Istud verò quam vanum est, doctrinam unius fortè, aut paucorum ex Ordine quopiam religioso, adscribi Ordini universo, & si quæ uspiam ex damnatis Propositionibus religiosum Theologum habuerit autorem; exclamari illico, doctrinam Religiosorum illius Ordinis, ad quem pertinuit ille, damnatam esse? Incauti aberrare potuerunt etiam Religiosi: neque hoc ad infamiam rapiendum Ordinis totius, ac ne ipsorum quidem; præcipuè si in errorem non tam iverint, quam ducti sint à magni nominis Theologis omnis generis, etiam Lovaniensibus Doctoribus: De his Theologis taceri, atque his ignosci; illos verò lacerari solius malevolentia est.

Licetne dicere, quænam hîc infamia nobis sit detestanda, omnibusquè modis fugienda? Illa ipsa quam affert animi refractarii confidentia, & audacia, primum quidem Pontificia Decreta, etsi testatissima, detrectantis agnoscere ut legitima; tum verò fatigantis Tribunalia omnis generis ne admittantur illa: post omnia eludentis Decreta ipsa, & summæ auctoritatis Definitiones Apostolicas, nescio qua facti quæstione, in qua errare potuerit Christi Vicarius, atque interea dogmatibus

ana-

P-RÆFATIO.

anathemate damnatis adhærentis mordicè: Hanc infamiam avertet Deus à Religiosis Ordinibus, si eos salvos voluerit.

Quod verò etiam ad concionem popularem jactatum audivimus, nullam ex damnatis Propositionibus 65. pertinere ad Lovanienſes Doctores, eſt omnino commiſeratione dignum. Meâ quidem non multum refert, quid illi docuerint: quia tamen haud eſt obſcurum, invidiam præſentis Decreti à Lovanienſibus præcipuè Academicis detorqueri in Religioſos, captanda mihi fuit identidem occaſio explicandi, quid in materiâ Damnatarum Propositionum docuerint Lovanienſes Doctores, ut diſpiceret Lector, quantâ ratione accuſentur potiſſimum Religioſi; illi verò prædicentur integri, & intacti. Iſtud quidem nunc egi modicè; licebit verò idem operoſius, cum videbitur operæ pretium.

Eſt verò inaniffima eorumdem gloriatio, quâ jactant, magni quiddam momenti eſſe obtentum à Lovanienſibus Doctores Romanæ legatis. Conſtat inter Propositiones 65. paucas eſſe, quæ Belgam Theologum agnoſcant Autorem: atque harum bonam partem Lovanienſes Theologos habuiſſe patronos. Conſtat nullam penitus eſſe inter omnes, cujus condemnatio quiddam vel minimi momenti afferat illis Lovanienſium dogmatibus

P RÆFATIO.

matibus, de quibus contentio fuit in belgio annis ſuperioribus, eritque nulla ſpe pacis, aut tranquillitatis, quamdiu quibuſdam Theologiſ licabit, vel libebit, Superiorum Pontificum Bullas, & Definitiones è Cathedra contra Michaëlem Baijum, & Cornelium Janſenium, eludere injecta quæſtione facti, in qua errare illi potuerint, atque interea ea docere, quæ liquet reiſſa non differre à dogmatibus damnatis: dum etiam in adminiſtratione Sacramentorum ea Methodus placebit iſdem, quam ignoraverunt Majores noſtri.

Sed tu, Lector, interea, dum malevolorum procacitas in viros Religioſos, nullum ſolita modum tenere, videbitur poſtulare ampliorem tractatum in 65. Propositiones, guſtum hunc accipe, & ſtatuerè incipe, quam vel tenui, vel nulla hypotheſi indigeat odium, & invidia, ut ſe efferat tam impotenter.

IMPRIMATUR

Ans. Fran. L. Baro ab Hohe-
neck Metr. Ecc. Mogunt.
Can. Capit. &c. Vicarius in
Spiritualibus generalis.

PROPOSITIO V.

N peccet mortaliter, qui actum
dilectionis Dei semel tantum in vita
eliceret, condemnare non audemus.

Autorem hujus propositionis
esse jubet accusator P. Antonium
Surmont lib. *de la defense de la vertu*, Vasquez
citatum ab Escobario, & Tamburinum lib. 2.
c. 3. n. 2.

Quod attinet ad Antonium Surmont, nemo est inter Theologos Religiosos, qui vocetur hoc nomine. Fortasse nominatum voluit Sirmundum, contra quem multa effudit Montaltius in damnatis epistolis. Si Montaltio credimus, docuit Sirmundus, non esse præceptum charitatis, quod sit diversum à reliquis præceptis omnibus. A notâ hujus doctrinæ vindicatus est pridem responso quodam ad lites Provinciales, tamquam qui solum negaverit specialem charitatis obligationem esse juris divini positivi: non negaverit autem, imò docuerit, esse juris divini naturalis, solumque sumplerit explicandam cogitationem D. Thomæ haud satis claram in hac materia.

Quando etiam id, quod vult Montaltius,

A

de.

docuisset Sirmundus, fecisset, quod Autores ante ipsum gravissimi, cum id licebat, etiam Lovanientes doctores: de quibus adiri potest tractatus in 45. Propositiones Erud. D. Nicolai du Bois. Habuisset quoque adversantes sibi Jesuitas communissime Valentiam, Suarez, Hurtadum de Mendoza, Card. Toletum, de Torres, Amicum, Filiucium, Fagundez, Thomam Sanchez, Layman, Baldellum, Coninck, Arriagam, Castropalao, &c.

Gabrielem Vasquez non legit Accusator, sed citari ait ab Escobario: legitne Escobarium? familiarior huic factioni est Montaltius, qui epistola 10. citavit Escobarium Tr. 1. exam. 2. n. 21. atque ab hoc citatum Vasquez, tamquam docuerit, sufficere si diligamus Deum in fine vitæ: ubi autem id docuit Vasquez? locus ab Escobario citatur in 1. 2. tom. 4. q. 86. a. 2. At Vasquez nullum scripsit tom. 4. in 1. 2. scripsit verò tom. 4. in 3. p. ubi q. 86. a. 2. quæstio affinis præsentī invenitur de obligatione contritionis. Tanto circipitu quærendus fuit locus, ubi Vasquez reus agitur per testes de auditu, ut loquimur, & mediatos alios, aliosque.

Atqui Vasquez illo art. 2. nihil habet, quod ad præsentem quæstionem aliquo modo pertineat, præterquam *dub. 5.* ubi solum definit, non esse obligationem contritionis sta-

tim

tim à commisso peccato, & *dub. 6.* ubi quærit, quo alio tempore determinato obliget præceptum contritionis: docet verò, per se non obligare in omnibus illis casibus, qui à variis recensentur, ante articulum mortis: *per se*, inquam: Nos enim, inquit, non negamus, in multis casibus esse obligationem contritionis, sed DICIMUS, EAM ESSE OBLIGATIONEM CHARITATIS. Hæc verba perpendat accusator: manifestè enim sequitur, non negasse Vasquez præceptum charitatis in multis aliis casibus obligare extra articulum mortis: et si id negaverit de præcepto contritionis *per se*: in quo secutus est Cajetanum, Canum, imò & D. Thomam, plurimosque alios.

Si cui libuerit plus aliquid moliri contra Vasquez, ad summum obtinebit, me hæud invito, illum docuisse, non posse à nobis designari tempus certum, quo obliget præceptum charitatis, contra eos qui designarunt dies festos aut Dominicos, aliæque tempora.

Tamburinus l. 2. c. 3. n. 2. vindicatus est pridem à Guilielmo le Maire in Statera Saulis Exregis *sect. 1. c. 5. §. 1.* Qui solum docuerit in hac materia, præceptum charitatis non obligare pro aliquo tempore determinato; nisi quando debet justificari peccator. Hanc verò constat esse communissimam doctrinam,

A 2

neque

neque ab ALEXANDRO VII. neque ab INNOCENTIO XI. damnatam.

Veros Patronos damnatæ propositionis promptum erit exhibere, cum in 65. Propositiones plenior Tractatio requiretur. Unum tamen alterumve ex iis, quos pluris æstimat, quam Religiosos Theologos, habeat Accusator.

Jacobus Pontanus Lovaniensis Doctor die 17. Aprilis 1652. Thesim hanc defendit: *Præceptum affirmativum de diligendo Deo supra omnia per se obligat in mortis articulo, & aliquoties in vita.* NON EST TAMEN IMPROBABLE EXTRA MORTIS ARTICULUM IN VITA NUMQUAM OBLIGARE. Hic ergo, ut autumo, id affirmantem condemnare non auderet; ut habet propositio.

At verò Lovaniensis Doctor, cujus nomen non proditur, die 21. Februarii 1619. ea dedit, quæ si Vasquez vel alius de hoc genere Theologus dedisset, avidè sine dubio arripuisset Accusator, quando occurrissent: *Thesim illo die propugnatam Lovanii hanc teneo: Præceptum hoc obligare hominem ratione propria honestatis statim post rationis usum, non placet.* TEMPUS ENIM ISTUD PRÆTER MORTIS ARTICULUM NON FACILE DESIGNES. *Ratione ramen alterius operis saepe obligat, quod scilicet sine actuali Dei amore præstari nequit.* De hoc quidem nemo dubitavit umquam.

Acci-

Accipiat quoque Adrianum Lovaniensem Doctorem, qui quodlib. 7. puncto 4. litt. E. sic docuit: *Obligamur necessitate præcepti aliquando referre omnia in Deum &c.* Et licet quidam ex hoc inferre velint, omnem actum culpabilem esse, qui non in Deum actu, vel virtualiter referatur; mihi sufficit quod PRO ALIQUO TEMPORE, quo sibi occurrit obligatio hujus præcepti, nisi referantur, sint immunes à culpa. Ibidem litt. G. obligat istud præceptum, non solum ad vitandum odium; sed PRO ALIQUANDO ad actum elicitum. Ex his quidem plus non intelligo quam præceptum illud obligare pro aliquando, pro aliquo tempore, quo occurrit obligatio; quod & illi docent, qui asserunt non nisi semel obligare in vita.

Importunus sim si hoc loco producam Lovanienses Doctores, qui docuerunt præceptum charitatis non dari diversum à reliquis præceptis. Præstitum hoc est alibi pridem loco magis opportuno. Non ergo accusatorem imitabor, qui, cum penuria laboraret idoneorum autorum propositionis, Sirmundum & Tamburinum obrufit, quorum causa alibi fuit ventilanda, neque ad hunc locum propriè pertinet.

PROPOSITIO VI.

Probabile est ne singulis quidem rigoroſè quinquenniſ per ſe obligare præceptum charitatù erga Deum.

Primum Autorem propoſitionis citat Henriquez Jeſuitam, & quidem ut qui clariſ verbis eam tradiderit, ſed apud Eſcobarium. Clariùs etiam Propoſitionem ait eſſe traditam à Fillucio, ſed incerto loco.

Ad convincendam priorem impoſturam non producam pro ſe loquentem Henriquez, ac ne Eſcobarium quidem adibo, à quo citatus dicitur, ſed teſtem accuſatori irrefragabilem fiſto Ludovicum Montalcium Epif. 10. his verbis: Henriquez, ut refert idem (Eſcobarius) Tr. 5. exam. 4. n. 8. Præter mortis articulum, & morale principium uſus rationis, tertium tempus aſſignat vitæ intermedium, ſaltem ſingulis quinquenniſ. Patet verò quod hæc tria: in mortis articulo, in principio morali uſus rationis, & ſingulis ſaltem quinquenniſ, non ſint idem, quod, ne quidem ſingulis quinquenniſ: & tamen clariſ verbis propoſitionem eſſe traditam ab Henriquez garrit ille.

De Fillucio neque accuſatori, neque hujus oraculo Montalcio Epif. 10. fidem habeo; ſed ipſum, qui accuſatur audire volo Tr. 22. c. 9. ubi ſic docet à n. 286. Quæro quomodo

tempore obliget per ſe præceptum charitatù: pro reſponſione notandum, eſſe de hac re tres ſententias, duas extremas, & tertiam mediam. Prima extrema aſſert multos caſus, & tempora obligationis ſecunda ſententia extrema tunc tantum obligare, quando obligat contritio in ordine ad juſtificationem, &c. tertia media aſſignat, tria præcipuè tempora, in quibus charitas obligat per ſe. Primum eſt initium morale perfecti diſcuſus. . . ſecundum articulus mortis. tertium eſt tempus intermedium vitæ ſaltem quinto quoque anno. dico 2. tertiam ſententiam videri probabiliorẽ. Hæc in quæſtione illa Fillucius neque uſpam affirmat probabile eſſe, ne ſingulis quidem rigoroſè quinquenniſ per ſe obligare præceptum charitatù erga Deum: poſtulo monſtrari locum, & verba, quibus hoc affirmet. Non dubitat, quia pro primo inſtanti uſus rationis obliget hoc præceptum, neque item quin in mortis articulo: de tempore intermedio ſic mox loquitur: intermedium tempus vitæ, cum ſæpe longum ſit, & hoc præceptum ſit primum, & maximum, aliquoties obligare debet, cum autem determinatum non ſit, relinquitur arbitrio ſapientium, quo loquendi modo fatetur ſe ignorare quoties obliget illo tempore intermedio, ut paſſim reliqui Theologi.

Hic obiter notandum eſt, quam accuratus in citando ſit Accuſator. Legerat in gallicis epiftoſis

epistolis Montaltii, Filliucium docuisse: *qu'il est probable; qu'on n'y est pas obligé à la rigueur tous les cinq ans.* Hæc igitur ipsa verba gallica Filliucium flandricè accusans produxit, tamquam verba Filliucii hominis itali & latine scribentis.

PROPOSITIO VII.

Tunc solum obligat quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, qua justificari possumus.

Autorem propositionis citat Azorium Jesuitam citatum à Tamburino, ut legerat apud Wendrockium in famosis notis.

Neque accusatori, neque Wendrockio fidentium, ac ne Tamburino quidem, si accusare voluerimus, liber Azorii adendum, ubi comperio non aliud ipsum docuisse, quam præceptum charitatis non obligare pro aliquo tempore determinato, siquæ quod nos possumus determinare, nisi quando debet justificari peccator extra opportunitatem Sacramenti. Posterior pars hujus doctrinæ non est invidiosa, ut patet: prior pars continet communissimam Theologorum sententiam, neque damnatam uspiam.

Porro hanc esse doctrinam Azorii l. 9. c. 4. q. 1. qui locus extat citatus apud Wendrockium, ex eo conficio, quod ibi profiteatur,

se

se docere de præcepto charitatis, quod docuerat de præcepto fidei & spei. Atqui l. 8. c. 7. q. 6. aliud non docet, quam præceptum fidei non obligare determinato tempore, nisi quando debet justificari peccator: concludit enim his verbis: *proinde mandatum credendi tunc inducit obligationem credendi, cum impius lege & præcepto compellitur ad justitiam adipiscendam.* Quæ obtentâ præceptum fidei non habet amplius vim obligandi, ut remedium ad justificationem, ITA UT CERTO TEMPORE FIDEI ACTUM ELICERE DEBEAMUS: semper tamen eo præcepto tenemur, ne aliquid contra fidem credamus, ET HABET VIM OBLIGANDI, UT EST PRÆCEPTUM VIRTUTIS THEOLOGICÆ; quamvis facile non sit, ut ait Bañes 2. 2. q. 22. a. 1. d. 2. designare tempus certum ut est actus virtutis. Satis probabiliter dicitur, speciale tempus, quo quis credere debet, esse, quando tentationes insurgunt, quibus tentatur fides hominis, ET IDEM JURIS EST DE PRÆCEPTO SPEI ET CHARITATIS.

Similiter l. 9. c. 2. q. 6. postquam dixerat, spei præceptum habere suam vim, cum penitentia præcepto, & lege compellimur ad anteacta vitæ peccata detestanda, quaerit, an Homo post obtentam Dei gratiam & veniam peccatorum ALIQUO CERTO TEMPORE debeat spei actum elicere: respondet vero his verbis: *aliis vero temporibus DIFFICILE EST DEFINIRE PRÆCISE, quandonam spei actum præstare debeamus.*

Ex

Ex his patet Azorium docere, uti præceptum fidei & spei, sic & charitatis obligare 1. quando debet justificari peccator, neque id fieri potest sine charitate: secundò, tempore indeterminato, ut vulgò loquuntur Theologi, seu non facile determinabili à nobis: 3. quando tentationes insurgunt adversus charitatem, seu quando periculum est excidendi charitatem. Liquet ergo ipsum non esse autorem septimæ propositionis. *Tunc solum obligat (præceptum charitatis) quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possimus.*

PROPOSITIO VIII.

Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obsit valetudini, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.

Autorem propositionis citat Escobarium tract. 2. exam. 2. n. 102. & nescio quem Sanchium incerto loco.

Scandalosam esse propositionem sic acceptam, ut non sit peccatum comedere & bibere usque ad satietatem quamlibet, etsi immoderatè & cum excessu, modo hic non obsit valetudini, quilibet per se videt. Non hæc docuit Escobarius. Docuit, comedere & bibere usque ad eam satietatem, quæ est sejun-

cta

Et ab omni excessu & immoderatione, idque ob solam voluptatem, non esse peccatum.

Neque in hæc doctrinâ plus mali vidit, quam si diceretur, non esse peccatum audire pulchram musicam, aut spectare hortum, amcenum solius voluptatis aut recreationis, gratia percipiendæ auribus, oculisve: quæ nisi fallor est doctrina eorum omnium, qui sustinent dari posse actus indifferentes in individuo, quos otiosum sit recensere, cum sint innumeri.

Cæterum immoderationem omnem in sumendo cibo & potu Escobarius loco citato reputavit gulam, explicans diligenter à n. 57. quam graviter leviterve peccetur gulâ in variis, calibus.

Confidere ergo licet doctrinam istam Escobarii minori odio dignam esse, quam eorum dogma, quibus hodie placet Bajanus articulus 38. à tribus Pontificibus damnatus: *omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, quæ per Spiritum Sanctum in corde diffusa Deus amatur.*

Jesuita verò ille Sanchius, quem citat accusator, sitne Thomas Sanchius, an Joannes Sanchius, an Gaspar Sanchius, an alio nomine Sanchius, non explicat ipse: solum enim invenerat nomen Sanchii apud Montal-

tium

tium epistolâ nonâ, ubi cum neque tractatus, neque disputatio, neque caput, neque alio nomine citetur locus auctoris, noster quoque ille accusator, cujus potissimâ eruditio sita videtur in Epistolis Montaltii, & notis Wendrockii nihilo plus habuit de auctore illo Sanchio, aut loco auctoris, quod exprimeret. Ne igitur operam perdam expectabo, dum intelligam, quis sit ille Jesuita Sanchius, quo loco, quibus verbis teneat doctrinam propositionis, & tunc porro videro, an sit Jesuita ille Sanchius, an Minorita, an Eremita, & quid denique doceat. Magis exploratum mihi est autorem propositionis esse Joannem Sanchium, quam Jesuitam Sanchium. Sed pergamus.

PROPOSITIO IX.

Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali.

Autor propositionis rursus citatur *Jesuita Sanchius*.

Hic iterum hærerem, ut modo, nisi accusator in suo promptuario invenisset, dedissetque nobis illius *Jesuitæ Sanchii* accuratè citatum locum *disq. 23. n. 25.* atque hinc didicissem illum, quem dicit *Jesuitam Sanchium*, esse re ipsa Joannem Sanchium Abulensem in Theol. Doctorem, Regium Capellanum in

regali conventu Mantuæ Carpetanæ Prefbyterum, non Jesuitam, sed sæcularem. Quam ridiculos facit homines malevolentia! Jesuitas accusat omnes ad prop. 62. & alibi: sed pauci erant tanto odio: compellit igitur intrare, ut plures accusare possit.

Citatur mox Escobarius; sed nescit accusator, quo loco: de hoc, autumo, tacuerunt Montaltius & Wendrockius: juvandus itaque est à me.

Escobarius tract. 7. exam. 9. c. 5. n. 53. sic docet: *conjugalis actus bonus est, si ob prolem fiat, vel ad debitum reddendum: ob alios fines veniale non excedit: v. g. ob delectationem, sanitatem & similes.* Videturne approbare doctrinam nuper damnatam; opus conjugii ob solam voluptatem omni penitus caret culpa, ac defectu veniali? estne tantundem, *veniale non excedit, ac veniale non est?*

Astutius denique, ne æquè facilè convinci possit de imposturâ, convertit se ad conciones cujusdam P. de Meyer, nuper vitâ functi, quas ipsas admordet plebeio convitio, gravis ipse Ecclesiastes, ut apparet, ex Wendrockii atque Montaltii disciplina institutus. Ego conciones optimi P. de Meyer non audiavi, neque eas ipse luce donavit, ut legere possem: ac denique de concionibus illis graviore testes requiro, quam hunc hominem, in paucis ad-

14

adnotatiunculis ad has propositiones tot imposturis mihi notum.

PROPOSITIO X.

Non tenemur proximum diligere actu interno & formali.

PROPOSITIO XI.

Precepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

Harum propositionum autores citat Jesuitas Lovanienses in suis Thesibus ad disputationem propositis.

Theses illas vidisse potuit accusator: an intellexerit nescio. Ego scio, me identidem Theses istius generis & à Jesuitis, & ab aliis, quibus parit odio Jesuitarum, sic audisse defendi, ut aliud sibi non vellent illi Theologi, quam dari quidem præceptum speciale exhibendi proximo quædam officia; legem tamen illam non obligare ad specialem amorem internum; quod ipsum suis Thesibus identidem expresse runt; ut quæstio præscinderet; ex quo alio motivo deberent proximo exhiberi illa officia; an scilicet ex motivo charitatis erga Deum, aliove honesto fine. Nam certe quidem rebantur, præcepto caritatis erga proximum satisfactorum, qui pauperi eleemosynam largiretur ex purissimo Dei amore; ita ut alius proximi amor specialis non interveniret præter hunc

15

hunc, & ex hoc natam voluntatem, quæ proximo vellet largiri eleemosynam, qui revera est aliquis amor, cum sit velle bonum pauperi.

Si quis contenderit, etiam hoc sensu damnatum esse propositionem 10. & 11. nihil ea res anget Jesuitas, aut alios Religiosos, qui Theses istius generis defenderunt. Imperitissimus est rerum Theologicarum, qui ignorat, quàm communis illa fuerit doctrina, etiam in Lovaniensi Schola. Imo Theologum mihi opto nominari, qui negaverit, illum satisfecisse præcepto charitatis erga proximum, qui opera misericordiæ externa ei impenderit omnia non nisi ex purissimo Dei amore.

Neque alio sensu Patronus illarum propositionum citari potest Tamburinus, qui itidem accusatur: audiatur ipse l. 5. c. 1. n. 1. Certum, inquit, mihi videtur, non adesse obligationem eum diligendi per aliquem actum internum expresse tendentem in ipsum proximum: SATIS ENIM SUPERQUE EST, SI AMES DEUM, EJUSQUE VOLUNTATEM VELIS EXEQUI; ut sic enim jam involvitur amor proximi, qui est de Dei voluntate.

Sed neque alius fuit sensus S. Bernardi, cui malus quispiam posset affricare invidiam damnatæ propositionis, cum Ierem. 50. in Cantica sic doceat: Est charitas in actu, est & in affectu: & de illa quidem quæ operis est puro damnata

tam esse legem hominibus mandatumque formatum illa mandatur ad meritum, ista in præmii datur..... cum dixisset Dominus, diligite inimicos vestros, mox de operibus infert: benefacite hiis qui oderunt vos..... sic te ergo necesse est & illud accipere, quod iuberis diligere proximum tuum, sicut te ipsum. Post hæc omnia: Neque hoc dico, inquit, ut sine affectione simus, & corde arido solas moveamus manus ad opera. Mox verò satis habet præscripsisse affectionem, quam ratio regit.

Per me licet, ut non alia mens fuerit Jacobi Pontani Lovaniensis Doctoris, cum Lovanii die 17. Aprilis 1652. hanc Thesim propugnavit: *Non est præceptum per se obligans ad amorem internum proximi.* Idem ut neque alia mens fuerit illius Doctoris, qui Lovanii die 17. Januarii 1630. defendit Thesim hanc: *De necessitate charitatis est, inimicos diligere, sic ut statim odium deponamus, & communia signa dilectionis ostendamus. At specialem actum dilectionis suffecerit in animi preparatione habere.* Extant hujusmodi Theses complures.

PROPOSITIO XII.

V*ix in secularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum statui: & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Auctor

Auctor hujus propositionis citatur Vasquez opusc. de eleëm. c. 4. n. 14. festinans accusator satis habuisse videtur legere Montaltii Epistolam 6. ubi sola pars prior propositionis invenitur, citato loco c. 4. n. 14. pars posterior propositionis non invenietur illo c. 4.

Revereor censuram propositionis sumptæ sicut jacet in Decreto Pontificio: damnata est enim sicut jacet in Decreto. - Sed affirmo, aliter illam jacere in Decreto, aliter in opusculo de eleemosynâ Gabrielis Vasquez.

Etenim 1. nemo legens propositionem, sicut jacet in Decreto, avulsam ab universo contextu istius opusculi, dubitabit, quin *superfluum statui* accipiatur, ut vulgò solet, pro eo, quod est superfluum statui præsentī, quem quis habet. Sed verò legens propositionem eandem, sicut jacet in opusculo auctoris, comperiet, in eâ *superfluum statui* accipi pro eo, quod est superfluum statui præsentī & futuro, quem quis licitè & dignè potest acquirere & conquirere: sic enim se accipere superfluum statui profitetur ibi Vasquez cap. 1. n. 27.

2. Consequenter nemo legens propositionem, sicut jacet in Decreto, dubitabit, quin ejus autor censeat simpliciter, vix umquam esse obligationem dandi eleemosynam. Cum enim ex communissimâ Theologorum sententiâ nemo teneatur ad eleemosynam ex super-

B

per-

perfluis naturæ, & necessariis statui, nisi in extremâ proximi necessitate, quæ raro occurrat, & autor affirmet, vix aliquem teneri ad eleëmofynam, quando tantum tenetur ex superfluo statui, nisi ex contextu loci, unde sumpta est propositio, didiceris, quid vocet superfluum statui, conficies, ex ejus mente simpliciter vix umquam esse obligationem dandi eleëmofynam.

Sed verò alienissimus est Vasquez ab hoc errore: quia enim superfluum statui restrictius acceperat pro eo, quod est superfluum statui non solum præsentī, sed etiam futuro, quanto magis restrictit notionem superflui statui, tanto magis ampliavit obligationem dandi eleëmofynam ex necessariis statui & merè superfluis naturæ.

Unde quod alii dicunt, in urgenti seu gravi necessitate, etsi non extremâ, obligari unumquemque subvenire proximo de *superfluis statui*, Vasquez loco cit: n. 24. fatetur quoad rem esse verum; quia tamen ipse *superfluum statui* accipit restrictius, quam illi, dicit subveniendum esse illi necessitati etiam de *superfluis natura*; etsi non sunt *superflua statui*.

Quid plura? hortor Accusatorem Gabrielis Vasquez, cæterosque obrectatores, ut experiri in se velint ejus doctrinam de obligatione

nè eleëmofynæ, spondeoque tempore haud magno redigendos ad incitas, exutos omnibus superfluis, non tantum statui, sed etiam naturæ. Conforment se Regulæ, quam ibidem condit generalem: *ordo ergo charitatis talis esse debet, quod ad conservanda bona proximi cum proprio damno considerandum est, æqualiane sint, vel disparis conditionis: vitam enim proximi cum detrimento vite mea non teneor tueri, cum DETRIMENTO CÆTERORUM TENEOR, ET SIC DE RELIQUIS: aliàs quomodo charitas Dei manet in in nobis &c.* Regulam deducit ad particulares casus necessitatis, non tantum extremæ, sed etiam gravis; in quibus omnibus subveniendum sit etiam de *necessariis statui & superfluis natura*; idque quoad quisque potest sine suâ æquali necessitate. Quod verò addit. n. 28. hæc procedere quando scio, nullum alium opem laturum, in quo cavillatur Montaltius, intelligit sine dubio de opem laturo hîc & nunc; quod quidem appareat: neque enim sine dubio Vasquez hîc voluit nos esse Prophetas quosdam, aut divinatores. Idem verò aliis verbis sic expresse rat n. 24. *nisi sit alius, qui ei subveniat*. Evidens est, in Belgio quidem, præcipuè belli tempore; quò innumeras videre est miserorum necessitates graves, durissimam fore hanc obligationem. Experiat in se accusator: non enim credo expertum esse.

Alterum propositionis autorem citat Escobarium tract. 5. exam. 5. c. 6. n. 105. sed per injuriam. Nihil ibi, quod ad doctrinam moralem attineat, habet autor ille præter hæc pauca: *Nemo tenetur proprium statum, ne proximus amittat suum, dejicere, vel ab altiori acquirendo desistere, in his quidem nemo, ut puto agnoscat doctrinam Propositionis 12.*

PROPOSITIO XIII.

Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia persone, sed ob aliquod temporale emolumentum.

Hanc propositionem ait esse traditam à Tamburino & quidem clavis verbis l. 5. c. 1. §. 3. n. 29.

Suo more imponit accusator: non aliud ibi docet Tamburinus, quàm licere gaudere de effectu bono, qui ex malo est secutus: quam doctrinam constat esse omnium passim, neque esse damnatam. Verba Tamburini dabo ad propositionem proximè sequentem.

Castropalaus, quem citari ait à Tamburino illo num. 29. (citatur n. 32.) non probabitur aliud sibi voluisse, quàm D. Thomas 2. 2. q. 76. a. 1. corp. his verbis: *si autem aliquis imperet vel optet malum alterius sub ratione boni, sicut*

sicut est licitum, nec erit maledictio per se loquendo contingit autem, malum aliquod dici imperando, vel optando sub ratione duplicis boni: quandoque quidem sub ratione justitiae: & sic, judex &c. quandoque verò dicitur aliquod malum sub ratione utilitatis; puta, cum aliquis optat, aliquem peccatorem pati aliquam aegritudinem, aut aliquod impedimentum, vel ut ipse melior efficiatur, vel ut saltem ab aliorum nocumento cesset. Similiter in 3. d. 30. q. 1. a. 1. ad 4. Prosperitas unius inducit adversitatem alterius; unde quia charitas ordinem habet, & plus debet diligere quisque se quam alium, & propinquos quam extraneos, & amicos quam inimicos potest aliquis salva charitate optare malum temporale alicui, & gaudere si contingit; non in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere. Et infra: sed hoc non est de malo gaudere, sed de bono, quod adjunctum est malo; hoc in Summa loco cit. sic expresserat: quia principalis intentio non fertur ad malum, sed ad bonum. Similiter verò Castropalaus tom. 1. tract. 6. d. 4. p. 1. n. 11. hujusmodi desiderium & gaudium de malo proximi, non tam EST DESIDERIUM ET GAUDIUM DE MALO ILLIUS, QUAM DE BONO INDE SECUTURO: Rursus, non gaudes de illa morte, quatenus proximo mala est, ibi sistendo (hoc enim est malum) sed gaudes de illa, quatenus est cau-

sa tui emolumenti, & secundum hanc rationem bona esse videtur.

Quid ergo? an D. Thomæ invidiam moveo propositionis damnatæ? non sinat bonus Deus: pietate & reverentia erga Angelicum Doctorem certus sum nemini cedere. Nego incunctanter, damnatam esse propositionem 13. in sensu D. Thomæ. Doctrinam sic temperavit, ut hoc non sit de malo gaudere; sed de bono, quod adjunctum est malo; ut etiam principalis intentio non feratur ad malum, sed ad bonum.

Rursus neque ostendetur aliud docuisse Castropalaum, quàm Cajetanum in Sum. V. Maledictio. Joannem de la Cruz in Directorio ad 5. præceptum q. 1. a. 1. dub. 3. Corradum 1. p. resp. casuum q. 392. Zanardum 2. 2. directorii c. 6. de maledict. Bonacinam tom. 2. d. 3. q. 4. puncto ultimo n. 7. Joannem Sanchez d. 2. n. 9. Verricellum in qq. moral. Tr. 5. q. 6. n. 64. Pasqualigum in decision. moral. dec. 474. Gallertum in Margarit. V. desiderare. His subscribere tenentur, qui docent, licere desiderare & poscere à Deo mortem inimici, si aliter nequeat impediri, ne noceat: item qui docent, licere sibi mortem optare, ut finem miseriarum, quos omnes citare longum esset. Habet ergo copiam Accusator, unde augeat libellum accusationis,

nis, si placuerit; jure an injuria, non definitio, parum pensihabet ipse. Laborabit verò, ut hos omnes faciat Jesuitas cum Joanne Sanchez, imò ut religiosos faciat omnes.

PROPOSITIO XIV.

Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.

Hanc rursus propositionem ait esse traditam à Tamburino, & quidem claris verbis, simulque ab eo citari, ut autorem doctrinæ ejusdem, Castropalaum loco supra citato.

Utrumque est impostura manifesta. Quod ad doctrinam Tamburini attinet, hic libro illo 5. c. 1. §. 3. n. 29. apertè contradicit propositioni his verbis: *an possit Filius mortem Patris optare, vel de illà gaudere, non ut malum Patris (hoc enim esset odium execrandum) sed ut ipse filius paterna hereditate fruatur. . . . si solum desideres, vel cum gaudio excipias ejusmodi effectus, hereditatem; molestia carentiam &c. facili est responsio: licitè enim hac optas, vel amplecteris: quia non gaudes de alterius malo, sed de proprio bono. Certè non potest quis licitè gaudere de fornicatione, de comestione carnis, ut facta die veneris &c. nec illa desiderare, ut tunc fiant: quia gauderes de peccato, illudque desideraret:*

ret : tamen posito , quod hæc cum peccato quis commisit , potest de habita prole sibi complacere , deque viribus reffectis : quia non de peccato gaudet ; sed de effectu secuto , qui bonus est : ITA IN CASU NOSTRO. Manifestum est , in his contineri propositionem contradictoriam damnatæ.

Quod verò accusator addit , à Tamburino citari Castropalaum , ut autorem doctrinæ , quam continet propositio damnata , falsissimum est : citatur , ut auctor doctrinæ , quam ibi tradit Tamburinus , & quæ est aperte contradictoria damnatæ , ut jam patuit ; & reverà Castropalaus tom. 1. Tr. 2. d. 2. p. 10. §. 2. n. 11. quem locum citat Tamburinus , disertè contradicit propositioni damnatæ : adeat locum , cui id lubet : neque enim in gratiam accusationis tam futilis describenda sunt singula.

PROPOSITIO XXV.

Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi siye res sit levis siye gravis.

Autor propositionis rursus citatur Tamburinus l. 3. c. 3. § 2. n. 1.

Respondeo , damnata est propositio sicut jacet : aliter vero jacet in Decreto , aliter in Libro Tamburini : quia in Libro Tamburini sic jacet , ut constet ex adjunctis , illa verba , *jurare sine animo jurandi* habere significatio-

tionem singularem , quam ex propositione , ut jacet in Decreto , nemo assequetur : quia Tamburinus hæc verba , *jurare sine animo jurandi* explicat per hæc ; *jurare verbu equivocu* , ita ut sensus sit ; *cum causa licitum est jurare sine animo jurandi eo sensu , quo juramentum accipit audiens* ; quod esse licitum , si adsit causa sufficiens , docent omnes passim Theologi. Hæc ipsa de mente Tamburini pluribus jam pridem deduxit Guilielmus le Maire in Statere Saulis Exr. sect. 1. c. 12. §. 5.

Quod igitur ad rem attinet , non aliud ibi docuit Tamburinus , quam quod habet communis sententia etiam in Scholâ Lovaniensi , ubi Doctrinam clariùs expressam dedit quidam S.T. Doctor die 12. Augusti 1632. his verbis : *jurare amphibologicè , imò non secundum mentem recipientis juramentum ex justa causa juxta sensum verum , & à jurante intentum nec peccatum est , nec illicitum : illicitum est uti restrictione mentali in juramento ; secus ubi est justa causa.*

Eadem re ipsa est doctrina Lovaniensium Doctorum in libris expressis : Adriani in 4. de Confessione non procul à fine. Joannis Malderi in 2. 2. Tr. 10. c. 6. dub. 7. Et in opusculo de Restrictionibus. Joannis Molani Theol. pract. Tract. 2. c. 7. concl. 1. Et quod ad juramentum amphibologicum attinet , Joan-

Joannis Wiggers in 2. 2. *Tract.* 8. c. 5. *dub.* 12.

Frequens verò apud Doctores illius scholæ est mentio de *juramento sine animo jurandi*, ut distinguitur à juramento amphibologico, de *juramento sine intentione jurandi*, de *juramento simulato*, quod etsi negent esse licitum, faterentur tamen communissimè non obligare per se ad præstandum id, quod juramento promissum est. Ita docuerunt Malderus loco cit. in 2. 2. Wiggers loco cit. *dub.* 11. plurimis verò Thesisbus propugnatum est ab illis Doctoribus die 12. Augusti 1632. die 27. Novemb. 1640. die 18. May 1640. die 13. Februarii 1640. die 24. May 1642. &c.

PROPOSITIO XXVI.

S*i quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine, juret se non fecisse aliquid, quod reverà fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam diem ab ea in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverà non mentitur, nec est perjurus.*

Autorem propositionis citat Joannem Sanchez Jesuitam in opere morali P. 2. l. 3. c. 6. n. 15. & mille alios in praxi.

Observavi ad Prop. 9. Joannem Sanchez non esse Jesuitam. Veros autores doctrinæ, quam

quam continet Propositio, suggeram, si in gratiam imperitorum & malevolorum monuero; nullum penitus Theologum illius esse Autorem, si intelligatur ista restrictio locutionis adhibita sine causa excusare, non solum à mendacio, sed etiam ab omni alio peccato; quo sensu nata est accipi propositio ab imperitis, & vendi solent propositiones similes à malevolis; sed imprimis Causidicis quibusdam privata odia, & bilem unde unde collectam, infundere gaudentibus in causas publicè agendas; de quo fidem, ut puto, Bruggis inveniam.

At vero si intelligatur ista restrictio sine causa excusare quidem à mendacio, non tamen à peccato turpis doli & fraudis, Autores doctrinæ sunt illi omnes; qui docuerunt ex justâ causâ licere uti hujusmodi restrictionibus: quod docuerunt Adrianus, Molanus, & re ipsa Malderus Lovanientes Doctores percelebres; Angelus, Silvester, Richardus, Petrus Paludanus, Capreolus, Almainus, Corradus, Rodriquez, Salonijs, Basil, Pontius, Philarchus, Sayrus, Lud. Lopez, Bonacina, Machadus, aliique multo plures apud Moyam in select. quæst. *Tract.* 2. d. 1. q. 6. §. 4. Guilielmum le Maire in Statuta sect. 1. cap. 12. §. 1. sed imprimis Martinus Navarrus tractatu copiosissimo de licito usu re-

restrictionum in cap. *Humana aures*. His omnibus, si videbatur operæ pretium, poterat accusator subscribere pro Joanne Sanchez Thomam Sanchez, & quosdam alios, quos præcipuè oderat.

An verò damnata sit Propositio ut scandalosa, &c. quia nata est sic accipi ab imperitis, & venditari à malevolis, quasi affirmetur, restrictionem illam excusare, non solum à mendacio & perjurio, sed etiam ab omni alio peccato, in quo sensu nusquam illa reperitur, an verò quia affirmatur, restrictionem illam excusare à mendacio & perjurio, etsi non excuset ab alio peccato, judicabunt sapientiores. Quod vero affirmat Accusator, Autores Propositionis esse *nulle alios in praxi*: non moretur nos ista petulantia.

PROPOSITIO XXVII.

Causa justa utendi his amphibologiis est quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa.

Autorem Propositionis citat Tamburinum, sed incerto loco. Quæsi vi ego locum, neque inveni: ne ergo imposuisse videatur hic quoque, locum proferat: tum videbimus an Tamburinum intellexerit.

Certè

Certè quidem Propositionem hanc 27. lepidè intellexit, versamque nobis flandricè dedit: Quod latine habet Propositio, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa: flandricè sic exhibet: *Soo dat de bedeckinghe van de waerheydt dan beter is, ende WELGHEVÖNDEN*. adeat Summam D. Thomæ 2. 2. q. 166. Art. 1. & 2. Et discar, quid Theologis sit *studiositas*, & *actio studiosa*.

PROPOSITIO XXVIII.

Qui mediante commendatione vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur sateri crimen occultum.

Hic primum quidem reum facit damnatæ Propositionis Leonardum Lessium, nullum designans auctoris locum. Tum verò & quemdam P. de Haese in quadam concione ad populum Brugensem tempore quadragesimæ in templo S. Donatiani.

Quod ad Lessium attinet, scæda est impostura, à qua vel ipse Joannes Sanchius videri potest vindicasse Lessium, quando in Saulo Exrege l. 1. c. 104. §. 391. pag. 414. col. 1. tractans Propositionem illam, non invenit auctorem, cui eam adscriberet, nisi *modernos laxi-*

laxitatum Patronos innoxios: non pepercisset Lessio, cujus librum legerat diligenter; nisi comperisset, nulla veri specie posse illi doctrinam impingi.

Non est tamen obscurum, ex Lessii libro 2. de justitia c. 42. *dub. 9. n. 48.* raptam esse occasionem & propositionis concinnandæ à Doctoribus, & imposturæ ab accusatore; sed vero utrumque per injuriam manifestam.

Etenim nemo legens Propositionem dubitabit, quin ex ejus doctrina omnino absolvetur culpâ perjurii sic promotus ad Magistratum. Atqui Lessius loco citato, illâ viâ se promoventes ad magistratum, & officia publica pronuntiat, reos esse peccati gravis, atque etiam perjurii: addit, eos, qui se commendarunt, ubi vigent hujusmodi statuta, graviter obligari, ut commendationem faciant irritam, atque etiam magistratum detrectent, nisi id post electionem non sit integrum; uti quibusdam locis coguntur electi magistratum adire sub gravi pœna: tum verò ait denique, restrictioni locum relinqui; in quo ipso casu non absolvit promotum à culpâ perjurii tunc contractâ, cum se commendavit prævidens se conjiciendum in hanc necessitatem. En Lessii doctrinam in hac materia: conferatur illa cum Propositione damnata. Nemo, ut autumo, Accusatori notus est Brugis Causidicus tam vel

vel imperitus, vel temerarius, (unum si exceperis) cui sit animus litem hanc adversus Lessium suscipere.

Accusationi P. Guilielmi de Haese opponere ipsum negantem, cum sit melior conditio negantis; quin & appellantem grave testimonium Illust. Episcopi Brugenſis, qui tota illa quadragesima conciones ejus audierit, contestantem denique nunquam se quæstionem illam tetigisse in concionibus: in privatis verò colloquiis semper se improbasse juramentum illud, de quo est mentio in Prop. 28. addens, si secus esset, id se facturum haud gravatè: atque hæc ille sine fūco, ut est viri mos, litteris Mechlinia datis die 21. May 1679.

PROPOSITIO XXX.

Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit, idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam vel ictum fustu fugiat.

Autorem Propositionis, & quidem verbis propriis Propositionis ait fuisse Lessium lib. 2. cap. 9. *dub. 12.*

Hæc etiam est impostura impudentior, cum non vereatur designare locum unde convinci potest. Verba Lessii isto loco conferra-

feramus cum prima parte Propositionis. Ibi n. 77. sic habent verba Lessii: *Fas etiam est viro honorato occidere inuasorem, qui fustem, vel alapam nititur impingere ut ignominiam inferat, si aliter hac ignominia vitari nequit: verba damnatæ Propositionis hæc sunt: fas est viro honorato occidere inuasorem qui nititur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit. Non est idem niti inferre calumniam, & niti impingere fustem.*

Lessius ibidem n. 82. ex professo impugnatur Doctrinam propositionis de nitente inferre calumniam: *hæc sententia, inquit, in praxi mihi non probatur: quia multis occultis cadibus cum magna Reip. perturbatione præberet occasionem. In jure enim defensionis semper considerandum, ne ejus usus in perniciem Reip. vergat: tunc enim non est permittendus. Accedit, quod, etsi speculative vera esset, tamen vix in praxi posset habere locum. Nam infamia vel est illata, vel non est. Si est illata, non extinguetur per mortem infamantis. Si non est illata, plerumque non satis constat, aliter non posse eam impediri: ac proinde non poterimus eo modo defensionis uti. Censet ergo Lessius sententiam esse improbabilem practice, imò insinuat ne quidem esse probabilem speculative.*

Similiter n. 80. improbat, impugnaturque ex professo Doctrinam contentam secunda par-

parte propositionis, de occidendo eo, qui fugit impacta alapa, vel fuste.

Citat deinde accusator Escobarium non designato loco. Accipiat ergo Doctrinam Escobarii contradictoriam Propositioni damnatæ Tr. 1. Exam. 7. c. 2. n. 7. Sic interrogat, & respondet: *licetne pro defensione honoris verbis tantum impugnati aggressorem occidere? minime: licet tamen si factus impugnetur: fugit aggressor; occidere non licebit.*

Citat etiam Azorium, sed tacito loco.

Nova hæc est impostura. Azor. p. 3. l. 2. c. 1. q. 17. col. 103. disertè contradicit priori parti Propositionis, de occidendo eo, qui nititur inferre calumniam. Partem posteriorem de occidendo eo qui fugit impacta alapa, vel fuste, nusquam tenet, sed ibidem q. 13. refert utramque sententiam, & magis ostendit se favere sententiæ neganti esse licitam illam occisionem.

Citat quoque Filliucium similiter dissimulato loco.

Hic autor Tr. 29. cap. 3. n. 50. & 51. ad summum tribuit utrique parti speculativam probabilitatem: negat verò probabilitatem practicam; idque validis rationibus.

Citat denique Becanum imposturâ splendidâ. Becanus tract. de jure & just. ad quæst. D. Thomæ 64. q. 8. pag. 493. col. 2. ubi (&

non alibi) tractat quæstionem de occisione ad defensionem honoris, ne quidem mentionem facit de doctrina Propositionis damnatæ, sed assertionem hanc ponit solam: *licitum est etiam viro honorato occidere invasorem, qui suam vel aliam nititur impingere, ut ignominiam inferat, si aliter hac ignominia vitari non potest.* Certum est hanc doctrinam esse diversam à doctrina Propositionis damnatæ, ac ne rationem quidem utriusque eandem esse, ut videre est apud Lessium citatum hîc primo loco.

Post hæc, Propositionis autores innominatos citat *centum alios*, autumo Jesuitas, aut saltem Religiosos de eorum genere, quos odit. Quid facias tali impudentia? veros autores propositionis, non tamen quales cupit ipse, nominabo permultos, cum id videbitur operæ pretium.

In antecessum habeat accusator, quis fere sensus fuerit Lovaniensium Academicorum in hac materia, & consideret, an Lessius potissimum, & quidam similes fuerint accusandi.

Primum quidem non est obscura Thesis, quam Lovanii defendit S. T. Doctor die 23. Julii 1648. his verbis conceptam: *Licitum est occidere injustum invasorem cum moderamine &c. Invasor censetur etiam is qui absolute decrevit alterum occidere sive per se, sive per alium: imò etiam*

etiam is, qui PER CALUMNIAM APUD JUDICEM efficaciter machinatur mortem alterius. In ejus tamen occisione adhibenda est cautio; videlicet, ut certo constet, non superesse aliud remedium. generalis est Thesis de honoris defensione per occisionem defensa Lovanii à Joanne Clario S. T. Doctore die 12. Octobris 1602. Concessum cuilibet ad defensionem non solum vitæ atque integritatis membrorum, VERUM ETIAM HONORIS, ac suarum facultatum; modò tamen moderata tutela limites non excedat, invasorem occidere etiam cum periculo innocentis, si alias se tue-ri nequit.

Hæc ipsa extensa fuerunt ad honorem proximi defendendum per occisionem die 26. Martii 1654. Præsidente Gerardo van Werm: S. T. Doctore his verbis: *vitam proximi, quam injuste quis invadit, si aliter nequeas, licite etiam cum invasoris occisione tueberis. Idem dicendum de pudicitia, HONORE & fortunis proximi, quando sunt magni momenti.*

Henricus Rampen S. T. D. Lovanii die 21. Januarii 1638. hanc defendit: *an si quis alteri HONOREM injuste auferat, auferentem liceat occidere? certis dumtaxat casibus.* Guilielmus Mercerus S. T. Doctor Lovanii die 26. Octobris 1638. propugnavit hanc: *Pudicitiae invasorem, furem nocturnum tua auferentem, si possis corripies; sin minus, occidere licitum erit. AN*

SIMILITER PRO DEFENSIONE HONORIS ?
Non ita passim; SED RARIS DUMTAXAT CASIBUS. Joannes Malderus S. T. Doctor Lovanienſis, casus, in quibus id liceat, assignat Tract. 3. de Justit. c. 1. dub. 14.

Primus, inquit, quo possis, erit, quando invadit te injuste aliquis, ut occidat, mutilet, aut notabiliter verberet, & fugiendo, aut non impediendo ejusmodi injuriam incurres gravem infamiam, tamquam ineptus, aut degener miles, nobilis, & defensor reipublicæ: potes subsistere, & invasorem ab injuria prohibere; & si aliter prohibere non possis, occidere. Hæc ipsa quia docuerunt Lessius, Becanus, &c. autores perhibentur propositionis damnatæ, ut vidimus.

Secundus. Miles, vel aliquis alius, cui ignominiosum esset, & in honore valde noxium aliter facere, potest ex incontinenti cum reverberare, qui se ignominiose prior percusserit, & quasi insultans adhuc coram subsistit, etiamsi ulterius non invadat. Et si ex hujusmodi percussione rixa oriatur, non tenetur fugere; sed potest, si opus sit, cum moderamine inculpatæ tutelæ adversarium occidere. Non huc progressi Lessius, Becanus, &c.

Porro licere viro honorato eum occidere, qui fustem vel alapam nititur impingere, &c. (quæ doctrina vitio datur Lessio & quibusdam similibus) præter nominatos defenderunt Lovanienſes Doctores, Joannes Wiggers de justit.

justit. Tract. 2. c. 2. dub. 12. Joannes Sinnichius die 6 Februarii 1654. Andreas Laurent die 20. Januarii 1657. Jacobus Pontanus die 23. Augusti 1653. Plures dabo, si quis requirat.

PROPOSITIO XXXI.

Regulariter occidere possumus faciem pro conservatione unius auri.

Propositionis autor citatur Molina tom. 4. de just. Tr. 3. d. 16. n. 7. simulque Escobar Tract. 1. exam. 7. c. 3. n. 44.

Falsò uterque citatur. Non docuit Molina id licere *pro conservatione unius auri*, sed ad arcendam injuriam realem conjunctam cum personali, casum ponens non de simplici furto, sed de rapina, quæ molliatur quis **RESISTENTI DOMINO** auferre aureum. Tum vero ne quidem pronuntiat licere occidere, sed judicium suspendit dicens: *condemnare non aude-rem*, qui interficeret cum moderamine inculpatæ tutelæ.

At verò ibidem casum ponens, quo abesset illa contumelia in personam, quando, inquit, *fur cum re aliqua aliena fugeret, ut cum equo, utrum tunc à longè fas esset illum jaculo interficere ad defensionem rei illius; Covarravias adversus Silvestrum id licere negat.* Et quidem quando res non esset magni valoris; ut si esset solum va-

loris trium, quatuor, aut quinque ducatorum, consentit Sotus, & consentiunt alii. Quando vera esset magni valoris, exiguaque esset spes illum postea recuperandi, affirmat Sotus fas in eo eventum esse illum interficere. Neque id auderem condemnare; modo prius voce admoneretur, nisi rem relinquat, esse interficiendum. Semper tamen est consulendum, ne proximus occidatur.

Videat lector circumspectionem Molinæ in hac tota materia, & miretur levitatem obtrectatorum, quos patitur hoc tempore.

Non plus quam Molina docuit Escobar loco citato: adeatur locus: plura enim describo jam pridem, quam vel mihi libeat, vel mereatur hic accusator: sed amicorum iudicio dandum istud fuit; qui ipsi mihi ignoscent, si identidem non obsequar: ipsos mihi velim habere obsequentes tantundem in genere tam scabro atque inamæno.

PROPOSITIO XXXII.

Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

Verbis expressis Propositionem hanc esse traditam ab Amico Tom. 5. d. 36. sect. 8. n. 131. affirmat accusator.

Non est ita. Amicus non expressit, licere defendere jus inchoatum defensione occisivâ, quod exprimitur in propositione damnata: particulas illas studio videtur omisisse. Etenim

cum ibi ex communi Sententiâ de licitâ defensione bonorum temporalium cum occisione aggressoris injusti, inferat tria corollaria, cumque in primo & secundo corollario exprimat, licere defensionem cum occisione, in tertio infert quidem, licere defendere jus inchoatum, tacet verò de defensione occisivâ, cavens, ut opinor, ne tantam juris defensionem videretur permittere, quantam rei possessæ. Neque contrarium convincit illatio: ut si ex eo, quod liceat defendere mille aureos occidendo invasorem, inferam, licere uti defensione, & vim adhibere contra invasorem unius solidi: Sicut enim solidus sua vilitate facit, ut intelligam illationem de defensione quadam repulsivâ invasoris, sed inferiori, quam sit occisivâ, sic & jus seu spes, tantò vilior, quam res.

PROPOSITIO XXXIV.

Licet procurare abortum ante animationem factus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

Hic citat quemdam Jesuitam. Quod est nomen illi Jesuitæ? nescit. Unde habet fuisse Jesuitam saltem innominatum, cujus hæc esset sententia? à Dianâ p. 6. tract. 8. Res. 37. unde accepit Diana? à quodam viro nobili. A quo habebat ille vir nobilis? eratne amicus

Jesuitis, ut hic noster accusator? eratne saltem doctrinâ aut ingenio satis idoneus, ut aptè hæc referret? de his tacet Diana. Apparet ergo futilitas accusationis.

Contingit etiam diligentibus scriptoribus, ut aliquo errore labantur alicui perperam tribuentes doctrinam quampiam: contigit istud Dianæ hoc ipso loco, ubi doctrinam Propositionis damnatæ adscribit Bordonus in Consil. Regul. ref. 45. q. 4. n. 4. in fine. At ibi Bordonus ad quæstionem: *An pro conservando honore seu vitâ puellæ; vel pro conservatione vitæ mulieris, possit procurari abortus, &c.* Respondendo, inquit, *neutrum licitè fieri potest.* Credo hæc Dianam intellexisse de abortu foetus animati; neque id sine fundamento. Sed neque in fine responsionis Bordonus aliud docuit de abortu foetus inanimati: litterula perperam posita à Typotheta decepit Dianam. Patet locum inspicienti sic legendum esse: *Quod si foetus sit inanimatus, non esse peccatum docent plerique*: ipse ibi nihil definivit; cum ad suum propositum id non faceret. Multo facilius, quam Diana, decipi potuit illè vir nobilis testis ex auditu & Theologiæ imperitus. Sed tamen ille Jesuita innominatus, tam infirmo fundamento fuit accusandus; cum & à Diana illo loco, & ab aliis nominentur non pauci vel autores, vel fautores doctrinæ, saltem

ut probabilis, quorum libri adiri poterunt. Manu ipsa tangitur invidia in toto hoc negotio, non perambulante in tenebris, sed dæmonii cujusdam meridiani; à quo mirum est potuisse imponi tam multis; omnium verò miserrimè delusus est hic Accusator: neque enim de suo prompsit ea, quæ accepimus.

PROPOSITIO XXXV.

Videtur probabile omnem fatum, quamdiu in utero est, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.

Hanc propositionem tribuit Caramueli, quem ex speciali, ut fas est credere, benevolentia erga Religiosos Cistercienses monasterii Dunensis propè Brugas in Flandriâ, appellat Religiosum Dunensem. Potuisset majori ratione appellare Doctorem Lovaniensem, atque etiam Satrianensium, ac Campensium Episcopum.

Sed verò Caramuel damnatæ propositionis non est autor: neque apud illum invenies, unde hoc venire cuipiam in mentem possit, præter hæc verba in Theol. fund. n. 1163. alias 1623. *Profecto si Doctori Marco subscribamus (Proto-medico Pragenfi) dicamusque omnem fatum, quamdiu in utero est, carere animâ*

rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, rejicere omnino debemus eandem abortus distinctionem (animati & inanimati) & dicere in nullo abortu homicidium committi. Ipse verò opinionem Doctoris Marci Proto-medici affirmat improbabilem esse.

Ego verò diu quæsitum autorem Theologum, qui opinionem illam saltem diceret esse, aut fuisse probabilem, non inveni, nisi fortè sit Theologus hic Accusator, cujus imposturas jam dudum annumero: hic enim reverà declarare audet, non solum opinionem illam Marci Proto-medici, sed & propositionem damnatam, quæ ex illa fluit, fuisse probabilem: postquam enim propositionis autorem citaverat Caramuelem, hæc subdit flandricè, quæ latinè reddo fideliter. *Et quandoquidem omnes Jesuitæ censebant, opinionem probabilem securè, & in conscientia licere nobis sequi sine peccato, non poterant abhorreere ab eadem doctrina, sed admittere debebant ejusmodi rem esse licitam, neque esse peccatum.* Censet ergo audax nimium, propositionem inter omnes 65. enormissimæ absurditatis, quam nemo Theologus permisit elabi è suo calamo, saltem fuisse probabilem ante nuperum Decretum Innocentii XI.

P R O.

PROPOSITIO XXXVI.

Permisum est furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

Propositionis autor citatur Escobar citato quodam loco, qui in ejus libro non extat: sed neque alium locum inveni, ubi tractet quæstionem.

Jubetur etiam propositionis esse autor Tamburinus l. 8. Tract. 4. c. 1. §. 9. n. 8.

Tamburinus ibi unum sic obiter affirmat; *ad propria alimenta quilibet jus habet, cum is qui iis caret sit in gravi necessitate constitutus; in qua etiam aliena posse surripi, nedum propria occultari, communis jam nunc Sententia est: quo fundamento id dixerit, mox aperiam.*

Accedere jubetur Lessius: nullus citatur locus: hunc velim citari, ubi dicat, *permisum esse furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi: ne quidem invenietur ubi dicat licere furari in extrema: ac ne quidem ubi dicat licere saltem surripere in gravi.* Dixit tamen l. 2. c. 12. dub. 12. n. 71. *Probabile esse non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate (non qualicumque) sed morbi, famis, nuditatis, posse te clanculum surripere ab opulentis, si aliter grave illud malum avertere nequeas.* Ut ergo probabilitatem hic agnoscat, res ad-

adhibet cautiones, quarum nullam exprimit propositio damnata.

Hanc Lessii doctrinam totidem verbis descriptam defendit Joannes Sinnichius die 3. Febr. 1648. Assertam à Lessio probabilitatem asserit quoque Joannes Malderus alter Lovanienſis Doctor. 2. 2. q. 32. art. 6. dub. 6. & Franciscus Sylvius 2. 2. q. 66. art. 7. Wiggers verò tract. 3. de just. c. 6. d. 1. similiter ac Tamburinus, causam excusantem à restitutione ponit gravem necessitatem hoc argumento: *quia multi tenent quod in gravi necessitate liceat etiam clanculum surripere à ditioribus, quando id fit sine scandalo, ut Silvester, Angelus, Navarrus, Petrus Navarra, &c.* Autores illius doctrinæ multo plures dabit Diana p. 2. tract. 17. Ref. 29.

Constat verò doctrinam in Lovanienſi schola valde communiter traditam fuisse. Præter Doctores jam nominatos, illam Lovanii defendit Guilielmus Mercerus die 11. Decembris 1638. Sebastianus Stockman die 4. Septembris 1648. defendit vero ut probabilem Joannes Sinnichius die 3. Februarii 1648. Christianus Beusecum die 7. Augusti 1638. Gerardus van Werm die 18. Julii 1653. &c.

—

PRO.

PROPOSITIO XXXVII.

Famuli & famula domestica possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

Hanc propositionem tradi ait à Baunio *verbis tam claris, quam sit lux diurna.* Idque in Summa pag. 213. 214.

Lucidissima verò est impostura. Baunius isto loco id non affirmat licere famulis, nisi in duobus casibus singularibus, atque hoc ipsum tribus adhibitis restrictionibus. Adeat, cui id lubet, Baunium.

Tribuit quoque damnatam doctrinam Escobar locum tacens & multis aliis Societatis, sed innominatis.

Escobar tract. 3. exam. 9. c. 3. n. 18. casum ponit, de quo non est mentio in propositione damnata, ut non utcumque **JUDICENT** famuli operam suam esse majorem, quam salarium, quod recipiunt, sed **CONSTET**, mercedem constitutam esse justà infimā minorem, vel aliter integram non valeant accipere.

Illos verò alios multos Societatis innominatos ibi credo descriptos habere accusator, ubi ejus animus maximè livet malevolentia in viros religiosos.

PRO.

PROPOSITIO XXXVIII.

Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furtiva, quantumcumque sit magna summa totalis.

Hic vero acculator suâ autoritate utitur, corrigitque Decretum impressum in Typographia Cameræ Apostolicæ, & pro his verbis *per pauca furtiva*, Flandricè ponit hæc, *per parva furtiva*; quod non fuerunt ausi facere Episcopus Castoriensis, & plures alii, qui Decretum in Belgio curarunt recudi: sed nos tantâ moti autoritate ratam habeamus correctionem.

Propositionis autorem facit Stephanum Baunium in *Sum. pag. 220.* & quidem *verbis claris* idem docentem,

Imposturam lector videat. Baunius ibi in re disputatissima inter Theologos hoc unum definit, quod ultimum furtum minutum, quo completur damnum grave, non sit peccatum mortale; mox verò ait, inde quosdam conficere, non esse obligationem gravem restituendi summam minutis furtis acceptam. Non approbat illationem.

Porro doctrina illa Baunii de ultimo furto minuto, est sine dubio illorum omnium, qui negant minutis furtis multiplicatis peccari mortaliter, si absit intentio perveniendi ad summam

mam gravem, etsi revera ad illam perveniat. Atqui hoc Lovanii propugnarunt S. T. Doctores; Libertus Fromondus die 22. Aprilis 1652. Ægidius Bajus die 19. Septembris 1630. Illum vero qui restituere non potest, non peccare mortaliter ultimo furto complente materiam gravem Lovanii defendit Joannes Schinckelius die 22. Augusti 1653.

Hinc verò legitimam esse consequentiam (quam non admisit Baunius) non esse obligationem gravem restituendi illam summam gravem, defendendum Lovanii susceperunt S. T. Doctores, Franciscus van Viane die 26. Februarii 1655. *Ex delicto solum venialiter culpabili nasci obligationem restituendi, quando materia, aut damnum est grave, minime convinces.* Joannes Schinckelius die 23. Augusti 1655. *si damnificans tantum venialiter peccaverit, ad nihil tenetur.* Guilielmus ab Angelis die 25. Junii 1648. *Ex delicto solum venialiter culpabili nulla nascitur obligatio restituendi, quando materia & damnum est grave.* Atque in his omnibus ne quidem venialis obligationis mentio fit: de qua doctrina nihil videtur suboluisse Baunio.

* *

PROPOSITIO XXXIX.

Qui alium movet aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

Autor propositionis citatur Stephanus Bauni in Summa pag. 307. 308. ubi eam dicitur dedisse clari & propriis verbis ipsius propositionis.

Hujus dicti falsitatem ipsi oculi judicabunt si quis locum adierit.

Damnata propositio est universalis de quocumque inducente. Est autem inducere, ut D. Thomas explicat 2. 2. q. 62. a. 7. *movere precipiendo, consulendo &c.* Baunius autem isto loco solum affirmat, non obligari ad restitutionem, qui *precibus induxit*, nullam imponendo obligationem, sed plenam ipsi libertatem relinquendo, ponitque eum, qui rogatur, ut damnum inferat, *suâ solius voluntate* damnum inferre, de Baunii ergo doctrina judicent sapientiores, quam sum ego, aut hic accusator. Jesuitas quidem parum angit illa: neminem illorum habuit Baunius in illa doctrina ducem, vel assecclam: excutiantur omnes.

PROPOSITIO XLIII.

Quid ni non nisi veniale sit detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidete?

Ait

Ait accusator, hæc esse verba thesium à Jesuitis defensorum Lovanii. Si quæram, unde id norit ipse, testem producet gravem, & contra quem excipere Jesuitis sit nefas, Ludovicum Montaltium in damnatissimis Epistolis. Si non acquiescam, convincet etiam testimonio Sinnichii in Saule Exreg. l. 1. c. 120. §. 457. qui post Montaltium testatus est propositionem Lovanii defensam esse.

Attamen Jesuitæ jure suo postulant sibi exhiberi Theses illas. Tum postea dispicient & de verbis & de doctrina thesium, si quæ extant uspiam hujusmodi theses. Hæ si inventæ fuerint, simul, ut puto, innotescet professoris nomen, qui disputationi præfuit, & fortasse inveniri poterunt ejus scripta scholastica, atque ex his lux accedere thesibus, ut plena habeat documenta accusator de doctrina Lovanii defensa, ut asserit, & dispiciant viri moderatores, an fuerit opus illis thesibus, ut conciperetur doctrina verbis idoneis censuræ, & an plus aliquid re ipsa voluerint illi thesistæ, quam in impressis libris Theologi bene multi, de quibus erit mentio ad propositionem proximam. Theses interea ipsas mihi expediat accusator, ut fidem inveniat.

D

PRO.

PROPOSITIO XLIV.

Probabile est non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam iustitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

Propositionem ait esse traditam à Caramuele claris & propriis verbis propositionis, locum non citat, etsi potuisset ex epistola 15. Montaltii.

Mihi compertum est ex Theologia fundam. hujus autoris edit. Lugd. an. 1657. n. 1588. verba quibus concepta est propositio, non esse Caramuelis affirmantis, sed sibi objicientis. Si cui hoc incredibile videatur, locum adeat, & oculis suis credat.

Accusatur quoque Dicastillo lib. 2. de justit. tract. 2. d. 12. n. 404. Dicastillo loco citato n. 403. disertè negat licere in contumeliosum retorquere crimen falsum, aut verum quidem, sed occultum, aut quod non faciat directè ad repellendam injuriam elevando fidem alterius. Neque plus affirmat sequenti n. 404. quem citat accusator, sed ex proximè dictis infert, non licere tibi appellare adulterum eum, qui te appellavit furem (quia scilicet crimen illud, etsi verum sit, non facit directè ad elevandam fidem alterius) posse tamen dicere, quod sit mendax; si nimirum verè sit mendax, plus ibi nihil docet.

At

At verò Dicastillo ibidem n. 406. assert. 7. dicit videri probabilem illorum sententiam, qui docent non committi peccatum mortale, sed solius mendacii, si quis imponenti falsum crimen, objiciat sine juramento par crimen falsum, non qualecumque; sed tale quod deserviat ad impediendam, vel tollendam injuriam, quam alius prius intulit; enervando scilicet illius auctoritatem, & faciendo ut non credatur illi in eo quod dixit: sive. ut dixerat n. 403. quod faciat directè ad repellendam injuriam, elevando fidem impostoris; ut sunt mendacium, perjurium, & alia exempla malæ fidei; non vero adulterium, & similia, ut explicat n. 404.

Sit ergo judicium sapientiorum, quam nos sumus, an contineatur hæc doctrina in propositione damnata, quæ procedit de quolibet falso crimine, adeoque etiam de majori, quam quod imposuit calumniator, atque etiam de eo quod non facit directè ad elevandam fidem ipsius, quæ denique ne juramentum quidem supponit abesse.

Certè quidem plus non docuit Dicastillo in questione ista, quam Theologi illi, quos citat & probabiliter sentire ait Joannes de la Cruz in director. præc. 8. q. 3. a. 4. dub. 17. conclus. 1. his verbis: Bañez & Ledesma cum Orellana probabiliter sentiunt, esse solum mendacium veniale, objicere testi iniquo falsum crimen, se-

D 2

cluso

cluso perjurio in obficiente, & testibus ad hoc inducendū: non plus etiam, quam illi quos generatim citat Petrus Ledefma in sum. tract. 8. c. 25. concl. 21. dub. 3. dicens ita docere Orelanam, & communiter discipulos S. Thomæ.

Credibile est illos ivisse in hanc sententiam nixos quodam loco S. Thomæ 2. 2. q. 70. a. 4. ad 2. *Dicendum, quod injustum judicium non est judicium. Et ideo ex vi judicii falsum testimonium in injusto judicio prolatum, ad injustitiam impediendam, non habet rationem peccati mortalis; sed solum ex juramento violato.* At reverà S. Doctor non videtur versari in casu præfenti; sed solum docere, quod specialis illa & gravis obligatio ad verum testandum, quæ oritur ex ratione legitimi judicii, non urgeat in judicio injusto propter falsos testes aut perversitatem judicis; quodque proinde eo casu testes contrarii, & faventes reo non peccent mortaliter *ex vi judicii præcise, falsum testando de re quapiam, aut circumstantia, quæ reo faveat; etsi fateatur, eos peccare mortaliter ex juramento violato; quod idem fateri potuisset de violatâ justitiâ per calumpniam, si de hoc casu quæstio, vel mentio incidisset.* Hæc in gratiam Angelici Doctoris, cui sum impensè devotus; cum judicarem, locum illum à quibusdam aliter accipi, ac mergatur.

Tamburinus denique, qui & accusatur, auto-

autoritate motus tam multorum; ut patuit, l. 9. c. 2. §. 2. n. 5. asseruit probabile sibi esse, non peccari contra justitiam in casu, de quo hætenus; sed iisdem fere adhibitis cautionibus, quas Dicastillo adhibuit. En crimen haud ignoscendum; quando illis ignoscitur omnibus, quibus honorem hunc detulit Tamburinus.

PROPOSITIO XLV.

Dare temporale pro spiritali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed dumtaxat tanquam motivum conferendi vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spiritali, aut è contra.

Autores propositionis citantur Tannerus tom. 3. d. 5. q. 8. dub. 3. n. 64. Valentia, & Escobar incerto loco, & alii Jesuitæ in multis thesibus.

Rogatur accusator ut proferat illas multas theses, aut saltem indicet ubi, & quando sint defensæ; neque enim est tam bonæ fidei vir, aut tam perspectæ peritiæ, ut ipsi affirmanti credendum illicd sit de istis thesibus, aut doctrina Thesum.

Escobar tract. 6. exam. 2. c. 6. ubi quæstio tractatur, ad summum docet non esse simoniacum, qui inservit Episcopo spe impetran-

di beneficii, ex benevolentia & gratitudine Episcopi, neque Episcopum esse simoniacum, etsi dicat se ex gratitudine conferre. Si puter accusator hanc doctrinam esse damnatam, monendus est, ut circumspiciat sit officiosus erga Episcopos.

Tannerum affirmat confiderenter tradidisse propositionem verbis propriis: majori specie id affirmare poterat de Valentia *Tam. 3. d. 6. q. 16. p. 3.* sed neque apud Valentiam, neque apud Tannerum extat propositio *sicut jacet* in Decreto. Distinxerunt illi Theologi inter simoniam juris naturæ & juris positivi: nihil distinctionis habet propositio *sicut jacet* in Decreto: negarunt illi, simoniam fore naturalem: non negarunt de simonia juris positivi in casibus jure expressis. Tannerus quidem differre id cavit loco cit. n. 65. Valentia verò minimè obscure toto illo puncto 3. fundans se in definitione vulgari simoniæ, quam esse simoniæ naturalis constat, & ipse observat ibidem puncto 5. pag. 2069.

Exempla innocua quibus explicat uterque assertionem suam promamus quædam. Inferunt enim 1. non esse simoniacos sacerdotes & Parochos celebrantes sacrum & alia ministeria spiritualia exhibentes, movente stipendio in Ecclesia visitato.

Diceret forte accusator stipendium se accipere

re postquam fecit sacra pro defuncto, non tamen fecisse sacra movente stipendio. Non credent hæredes defuncti: constat enim non factorum fuisse pro defuncto illa sacra omnia, si nulla fuisset spes stipendii.

Inferunt 2. populum non esse simoniacum stipendia largientem sacerdotibus, Parochis pro ministeriis spiritualibus, non enim hæc illum dare, ut pretium ministeriorum, aut ex aliqua obligatione justitiæ, sed ex mera gratitudine. Velim ut sit attentus accusator ad hanc doctrinam Valentia quæ & est Tanneri. *Populus* (inquit Valentia) *conferat stipendia ex gratitudine, qua impendenti officium spirituale, COMPENSATIO GRATUITA temporalis rependitur: atq; ita patet, talem consuetudinem non esse simoniacam: nam temporale non est pretium spiritualis, sed COMPENSATIO GRATUITA. Quare cum Doctores solent dicere, populum debere ministris id, quod ex lege aut consuetudine solet illis tribui, non ita intelligendum hoc est, quasi per hoc illi judicent diversi generis obligationes, ex quibus contingat populum debere tribuere stipendia; sed tantum explicant capita varia, quibus OBLIGATIO GRATITUDINIS determinatur, ut scilicet populus conferat hoc aut illud.* Subdere his potuisset salubre monitum S. Thomæ 2. 2. q. 100. a. 2. ad 4. *in his omnibus sollicitè cavendum est, quod habet SPECIEM SIMONIÆ VEL CUPIDITATIS.*

Et art. 3. in corp. *ab invitis non exigatur per spiritualium subtractionem, quæ sunt exhibenda.*

Dispiciant obrectatores Valentiz, an standum sibi putent ejus doctrinâ in materia simoniæ: & saltem in animum demittant salubre monitum D. Thomæ.

PROPOSITIO XLVI.

ET id quidem habet locum etiam si temporale sit principate motivum dandi spirituale: imo etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluriæstimetur, quam res spiritualis.

Autores hujus propositionis citantur Tannerus ibidem Valentia & Escobar locis incertis & alii Jesuitæ in multis Thesibus.

Theses illas multas proferre eum oportet, ut constet non imposuisse more suo; uti & designare locum Escobarii; nam ubi de simonia agit ex professio non invenitur doctrina illa. Viderat accusator in Epistola 12. Montaltii Escobarii nomen, ubi aliud quiddam ab ipso de simonia assertum sugillatur, hoc fortè illi erat satis, ut Escobarium faceret hujus propositionis autorem.

De Valentia imposturam dedit illam, quam à Sinnichio darani pridem refellit Guilielmus le Maire in *Statere sect.* 1. c. 18. pag. 113. Propositioni damnatæ apertè contradicit Valentia *tom. 3. d. 6. q. 16. p. 3. pag. 2045.* locum hunc

adeat

adeat qui volet, neque enim est otium describere singula.

Tannero quoque fit injuria: 1. quia illa d. 5. q. 8. dub. 3. solum negat intervenire simoniam naturalem, ut constat ex dictis ad propositionem proxime superiorem: unde & solum respondet VERE ET PROPRIE *simoniam non esse*, hoc est, *naturalem*, quæ propriissimè est simonia: 2. Tannerus non recusat, quo minus præter simoniam juris positivi hic interveniat aliud genus gravis peccati, quod etsi *vere & proprie* simonia non sit, est tamen peccatum grave contra religionem. Legatur n. 87. in fine. 3. Tannerus in ipso principio illius dubii 3. damnat generaliter ut simoniam omnem commutationem, *qua spirituale pro temporali commutatur, tamquam pro aequali*, SECUNDUM EXISTIMATIONEM COMMUTANTIS. Quando igitur à simonia naturali eximit donationem rei temporalis ob spiritualem, tamquam propter finem, sic, ut illud pluriæstimetur, quam res spiritualis, non ponit rem temporalem tanti pretii æstimari, quanti spiritualem: sed amorem rei temporalis esse majorem, quam rei spiritualis: quæ sunt valde diversa. Hoc illum intelligere ostendunt superiora, simulque quod subdit, talem æstimationem inveniri in omni peccato mortali, ubi Deus postponitur rebus temporalibus.

Ap-

Apparet ergo pluribus titulis ab invidia propositionis damnatæ eximi doctrinam Tanneri.

Non erit importunum hic adnotare, quid senserit facultas Theologica Lovaniensis die 4. Maji 1657. de propositione 45. & 46. utraque illo tempore constituebat unum articulum, quem illa facultas tunc notavit hac censura: *varia illa formalitates ut plurimum pallia sunt latentis simonia: & quamvis fieri subinde possit, ut nulla propriè dicta simonia labe subsit; plerumque tamen subsunt sordes simoniae affines.*

Hanc censuram diligenter excussit Guilielmus le Maire in Staterâ Saulis Exr. sect. 2. c. 14. & ostendit Facultatem laxius sensisse de simonia in sua illa Censura, quàm vel Valentiam, vel Tannerum. Audiamus illum Auctorem.

„Ecce, inquit, iudicio facultatis Theologicæ Lovaniensis *istæ formalitates ut plurimum pallia sunt latentis simoniae.* Ergo iudicio ejusdem aliquando non sunt pallia latentis simoniae: ergo iudicio ejusdem aliquando *dare temporale pro spiritali non est simonia, quando temporale datur tamquam motivum, &c.* Consideremus reliqua.

„Et quamvis fieri subinde possit, ut nulla propriè dictæ simoniae labe subsit; intelligenda sunt

„sunt hæc de universo casu, contento in articulo; cur enim de hoc dubitabimus? ergo iudicio facultatis, fieri potest, ut non sit vera simonia, *dare temporale pro spiritali, quando temporale datur tamquam motivum, &c.* idque etiamsi temporale sit principale motivum, dandi spiritalis: imo etiam si sit finis ipsius rei spiritalis, sic ut illud plura aestimetur, quam res spiritalis. In hoc verò laxius censet, potiusque est rea articuli Facultas, quam Valentia, qui ut vidimus num. 252. disertis & amplis verbis affirmat, omnino committi simoniam in postremo casu. Quod verò facultas restrinxit ad simoniam propriè dictam, restrinxit quoque apertissime Tannerus, ut vidimus num. 253. Videamus postremam partem censuræ.

„Plerumque tamen subsunt sordes simoniae affines. Ergo iudicio Facultatis aliquando nequidem subsunt sordes simoniae affines. Huc usque Tannerus non est progressus, ut manifestum est ex dictis num. 253. patet ergo quod aiebam, multo potiori jure auctores articuli dici potuisse à Sinnichio Doctores facultatis Theologicæ Lovaniensis, quam Valentiam aut Tannerum.

Hactenus Guil. le Maire. Libemus alia quædam.

Godscalcus Rosmundus S. T. Doctor Lovaniensis

vanienſis in Confefſionali c. 19. prop. 21. pag. 358. col. 2.

Serviens Epifcopo, vel alteri Præſato, aut Domino in ſpe remunerationis alicujus beneficii, ſimoniam non committit, ſi ſine omni pactione, & conditione ſerviat. Dummodo tamen principaliter hæc intentione non ſerviat. Si tamen principaliter intentione obtinendi beneficium, nullo tamen pacto interveniente, ſerviat, quamvis graviter peccet, non tamen incurrit talem ſimoniam, quæ obligat ad reſtitutionem, & reſignationem beneficii. Conferantur hæc cum doctrina Valentia, & Tanneri ſupra explicata.

Joannes Malderus S. T. Doctor Lovaniensis 2. 2. tract. 9. c. 3. dub. 1. pag. 590. col. 2. *ſimoniacus non erit (Clericus) etiamſi principaliter propter distributiones veniat, ſi ſolum non erat venturus, niſi distributiones fuiſſet accepturus; modo non veniat, ut eam accipiat tamquam pretium; ſed ſolum in ſuſtentionem.*

Ibidem dub. 3. pag. 595. col. 1. *DONATIONES GRATUITÆ quadam ſunt licitæ; etiamſi ſint rei temporalis acceptæ intuitu ſpiritualis.*

In his nota 1. rationem motivi; propter distributiones: 2. rationem motivi principalis; principaliter propter distributiones: 3. rationem compensationis gratuitæ, ſeu donationis gratuita rei temporalis intuitu ſpiritualis.

Sunt

Sunt & Theſes Academicæ à Lovaniensibus Doctoribus approbatæ ejusdem ſaporis: à Joanne Sinnichio die 5. Decembris 1665. à Jacobo Pontano die 15. Julii 1661. &c. ſed hæc ſufficiant, ut appareat quanta ratione Valentia, & Tannerus potiffimum accuſandi fuerint.

PROPOSITIO XLIX.

Mollities jure natura prohibita non eſt. Vnde ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpe eſſet bona, & obligatoria ſub mortali.

Auctorem propoſitionis nominare gaudet Caramuelem.

Apparet ex hac & aliis propoſitionibus non paucis, quam inconfideratè quidam Decretum nuperum flandricè verſum plebi legendum obtulerint; & quantò inconfideratiùs Accuſator non ſe continuerit, quin flandricè verſis propoſitionibus & perverſiſſimè intelligendis, & referendis à plebe, quorundam nomina Autorum adſcriberet. Saltem adnotaret, Caramuelem in Theologia Morali, unde ſumpta eſt propoſitio, n. 1605. ſollicitè monere, dubium non eſſe, quin reiſpa grave crimen ſit mollities in omni caſu, etiam quando eſſet neceſſaria ad conſervationem vitæ: addidiſſe etiam n. 1606. doctrinam illam

iam procedere considerando solummodò rationes naturales.

Citato Caramuele lectorem mittit ad Propositionem 35. ut nimirum, quæ ibi adnotaverat de probabilitate Propositionis, hic quoque adnotata intelligerentur. Censet ergo hanc quoque Propositionem ante Decretum Innocentii XI. fuisse probabilem.

PROPOSITIO LI.

FAmulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam Virginem, & multoties ei subservit, deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile coöperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti; puta ne à Domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne Domo expellatur.

Auctorem citat Gasparem Hurtado. Ubi autem?

Ipse non prodit: sed citari ait à Diana. Ubi verò? Paginâ 435. Plus non habeo in iis chartis, quas accepi. Adivi ergo in gratiam hujus Accusatoris paginas omnes Tomorum, Dianæ notatas illo numero: neque inveni citatum Gasparem Hurtado in ulla istarum paginarum. Sed nequeliber Gasparis Hurtado est ad manum.

Si quid affine docuerit ille Autor, credibile

le est imitatum fuisse Martinum Navarrum lib. 5. *consil. edit.* 2. *consil.* 6. de pœnit. Bonacinam Tom. 2. d. 2. de peccatis q. 4. p. 4. §. unico à n. 22. Item Tom. 1. d. 2. c. 4. *coroll.* 2. n. 278. aliosque plures, qui non sunt de eorum genere, quos persequendos suscepit Accusator. Ut verò statuas, an doctrinam tradiderit Propositionis damnatæ, in primis videndum, an sint contenti causis quibusdam levibus, & frivolis, ut illa famulo censeant licere. Valde graves plerique requirunt, qui Propositionis autores videri possent temerariis Accusatoribus.

Fortasse haud videbitur procul abivisse à sententia Navarri, Bonacinæ & aliorum Doctorum, qui Lovanii die 6. Februarii 1648. assertionem dedit his conceptam verbis: *Qui justam habet causam agendi aliquid, ex quo proximus sumit occasionem peccandi, excusatur. Ex quo capite multa excusantur; ut remigatio, qua Christiani captivi remigant, apud Turcas in grave detrimentum aliorum Christianorum; proponere cibum, & potum, quo hospites abutentur; suadere minus malum ad evitandum majus; comitari herum abeuntem ad fornicandum, & plura alia.*

PROPOSITIO LIII.

Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro; qui duas ejus partes immò quatuor. simul à diversis celebrantibus audit.

Hujus doctrinæ reus agitur Escobar. *Tract.*

I. Exam. 11. c. 4. & Baunius incerto loco.

Sed Escobar loco cit. *n. 73.* more suo refert sententiam affirmantium, posse satisfieri præcepto, duas simul partes missæ audiendo.

Baunius ad summum agnovit probabilitatem speculativam sententiæ de duabus partibus missæ conjungendis (de quatuor partibus non loquitur) sed illam ipsam damnat in praxi tam in Theol. Mor. *Tr. 6. q. 9.* quàm in summa gallica de peccatis *cap. 18.* ubi praxim illam etiam censuris persequitur, tamquam *tenentem ad imminutionem servitii divini & pietatis erga Deum*, tamquam *contrariam opinioni proborum, & inusitatam in Ecclesia*, sententiam ipsam vocat novam glossam &c.

Similes censuræ contra illam sententiam ferre placuerunt reliquis Theologis de eorum genere, quibus invidiam creare studet accusator.

PROPOSITIO LV.

Præcepto Communionis annua satisfit per sacrilegam Corporis Domini manducationem.

Pro hac sententia citat Tannerum, Suarez, & Sà.

Risum

Risum teneamus: Tres invenit Jesuitas, quos affirmare auderet docuisse præcepto communionis annuæ satisfieri per communionem sacrilegam. An id reverà illi tres docuerint, non vacat inquirere: possem enim plures numerare, quam tres: alios vero qui Jesuitæ non fuerunt, doctrinæ illius Patronos omnis generis, quamplurimos.

Non morabitur me propositionis sensus auribus indocti vulgi timendus,isque scandalosissimus quasi præcepto communionis sic absolutè satisfiat per sacrilegam Corporis Domini manducationem, ut non gravissimè peccet manducans; quæ cogitatio nulli penitus Theologo venit in mentem. Sit enim vero damnata propositio in eo sensu, quem habet in libris Theologorum. Tres invenit Jesuitas accusator, qui eam tradiderint.

Emin. Cardinalis de Lugo non est affirmator levis: hic *d. 16. de Euchar. sect. 4. n. 83.* de illa doctrina sic pronuntiat: *Sententia communis est, quam tenent Corduba, Soto, Covarruvias, Suarez, Azor, Lud. Lopez, Pitigianus, Villalobos, Diana, & ALII OMNES FERÈ COMMUNITER.*

Defensâ proinde est sententia illa à Lovanienfibus Doctoribus communissimè: à Guilielmo Mercero in *3. p. q. 80. a. 11. n. 7.* à Joanne Wiggers in *3. p. q. 80. a. 11. n. 54.* à

E

Joan.

Joanne Sinnichio die 11. Nov. 1660. à Gerardo van Werm die 17. Augusti 1647. die 5. Octobris 1647. die 10. Octob. 1643. die 18. Sept. 1641. die 18. Febr. 1640. die 1. Febr. 1640. item ab Andrea Laurent die 1. Augusti 1651. à Jacobo Pontano 1. Febr. 1649. à Guilielmo Mercero die 19. Julii 1634. à Michaële Paludano die 26. May 1648. à Guilielmo Tasselon die 7. Januarii 1640. plures dabo Lovanienſes Doctores damnatæ doctrinæ patronos, ſi quis requiſerit: ſimulque alios omnis generis. Sed tres Jeſuitas habuit Accuſator, ad quos contraheret omnium invidiam, ſi quæ eſt hæc invidia.

PROPOSITIO LVI.

F*Requens Confefſio & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis.*

Autores proſitionis nominat PP. Recollectas Namurci & Leodii in publicis ſuis diſputationibus, quas, inquit, *habuerunt non obſtante prohibitione Episcopi Namurcenſis.*

Ecce imponit illis Religioſis immò & Episcopo Namurcenſi. Paulò altius repetenda eſt hiſtoria. Anno 1676. die 2. May quidam Joannes Bauduin S. Thèol. Baccalaureus Lovanienſis, atque in Seminario Episcopali Na-

Namurcenſi S. T. Lector, conclufiones propoſuerat, in quibus non ſe abſtinuerat, quin exultabundus damnaret improbabilitatis propoſitiones varias, atque etiam hanc; *frequens Confefſio vel Communio, cultus B. Virginis in iis etiam, qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis.*

Eodem anno 1676. quidam S. Th. Profefſor ex ordine Minorum Recollectarum Theſes impreſſit defendendas Namurci 15. Septembris, quibus retunderetur confidentia illius Baccalaurei, & vindicaretur probabilitas illius notæ prædeſtinationis.

Veritus Episcopus Namurcenſis, ne eâ diſputatione turbaretur pax, vetuit ne diſputatio Namurci haberetur. Adeoque habita Namurci non fuit, quod ſecus affirmans accuſator imponit illis Religioſis: ſed aliâ occaſione Theſes eadẽ defenſæ ſunt Leodii; in quo cum cenſeat ille, peccatum eſſe contra mandatum Episcopi Namurcenſis (nam & loquitur de diſputatione habita Leodii) imponit Episcopo Namurcenſi, quaſi hic prohibuerit, ne theſes eadẽ ab illis Religioſis defenderentur Leodii, quod neque voluit, neque potuit illis prohibere.

An verò illi Religioſi verè ſint Autores proſitionis damnatæ, ſtatuì non poteſt, niſi videatur an illi defenderint proſitionem

sicut jacet in decreto : damnata est enim *sicut jacet*. Pro quo.

Considerandum est primò, propositionem, *sicut jacet* in decreto, posse facere hunc sensum perversum, quod frequens Confessio & Communio hominum gentilium, aut etiam assidue gentiliter viventium; adeoque frequens Confessio & Communio sacrilega, sit nota prædestinationis.

Considerandum est 2. quod Lector ille Baccalaureus qui propositionem in suis thesibus redarguit improbabilitatis, eam non sumperit in sensu jam explicato; sed in alio sensu; ac si dictum esset; frequens Confessio & Communio etiam in iis qui nequiter vivunt & prava consuetudine laborant, atque identidem relabuntur in sua peccata, est nota prædestinationis. Hoc sensu acceptæ propositioni strenuè vindicata est probabilitas ab ejus adversariis in disputatione ipsa.

Considerandum est 3. ex his circumstantiis, eundem sensum fecisse propositionem *sicut jacebat* in thesibus Namurcensibus, Leodii defensis: quia hoc agebat autor thesium ut propositioni vindicaretur probabilitas negata à Lectore Baccalaureo; adeoque eo sensu acceptæ; quo ipse eam acceperat. Sensum verò illum explicuit disertè autor ipse thesium in quæstionibus Theologicis, quas Leodii ad dispu-

disputandum proposuit die 26. Novembris 1677. ubi totâ quæstione secundâ explicat mentem suam, quæ alioqui ex circumstantiis minimè fuerat obscura; & per gentiliter viventes se intelligere laborantes prava consuetudine peccati; in qua identidem resurgant, atque utiliter confiteantur & communient, etsi & identidem relabuntur; quam ibi rem omnem tractat doctè & eruditè.

Considerandum est 4. ex mente autoris Thesium Leodii defensorum, frequentem Confessionem & Communionem gentiliter viventium, hoc est, laborantium prava consuetudine, non esse notam prædestinationis infallibilem, sed fallibilem tantum. Mentem hanc suam, etsi alioqui non obscuram, declaravit in suis quæstionibus quæst. 2. n. 20.

Quare ut damnata judicetur doctrina illorum Religiosorum, qui theses illas defenderunt, vel dicendum videtur, damnatam esse doctrinam eorum, qui censent hominem laborantem prava consuetudine, posse eâ durante identidem resurgere, & fructuosè confiteri, & communicare; adeoque declaratum esse à Rom. Pontifice, omnem Confessionem & Communionem illius hominis esse sacrilegam, donec vicerit consuetudinem peccandi, & pravam habitum & inclinationem ad peccata, vel dicendum, damnatam esse doctrinam,

immò communē persuasionem fidelium, quod frequens Confessio valida & Communio sancta, sit nota prædestinationis saltem fallibilis, alterutram ex his duabus doctrinis esse damnatam credam, cum id S. Sedes declaraverit: neque enim id satis intelligo ex damnatione propositionis 56. sumptæ *sicut jacet* in Decreto Innocentii XI.

Hæc occurrebant consideratione digna ut statuant sapientiores, an damnatæ doctrinæ in propositione 56. patroni fuerint illi Religiosi, quibus id imponit accusator.

PROPOSITIO LVIII.

Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.

Doctrinæ autorem citat Baunium Theol. mor. p. 1. tr. 4. q. 15. dub. 12. & Sanchium Jesuitam in *select. disp. d. 9. n. 6. & multos alios Patres omnium Ordinum.*

Baunius ibi docet Confessarium non habere jus interrogandi pœnitentem de consuetudine peccandi, nisi ejus rei gravem causam habeat; quo significat, illum habere jus, si habeat gravem causam, & tunc pœnitentem obligari ad fatendam consuetudinem. Non esset inconsultum, si aliquid de hac doctrinâ sibi sumerent quidam Confessarii hoc tempore, nimis

mis liberè interrogantes de consuetudine & aliis multis, cum id necesse non est.

De Sanchio Jesuita in selectis disputationibus redit impostura supra detecta. Inter omnes scriptores nullus est Jesuita Sanchius, qui librum suum inscripserit *selectas disputationes.*

Mirum, si non & Thomam quemdam Hurtadum Jesuitarum hostem, eundemque non raro satis laxæ doctrinæ moralis, jubeat esse Jesuitam. Etenim scriptores varios, nomine Hurtados, habent Jesuitæ, æque ac Sanchios.

Debuisset vero accusator saltem ad propositionem hanc abstinere Jesuitis: quia cum quæstio fuerit inter Theologos satis agitata, præcipue videre fuit Jesuitas conspirantes ad asserendam obligationem fatendi consuetudinem interrogante confessario, Gabrielem Vasquez, Eman. Sâ, Henriquez, Reginaldum, Dicastillo, Tamburinum, Autorem Praxis solidæ, seu Antonium à Burgundia, Mathæum Moya, atque etiam Stephanum Bauny. Alii nominentur, qui quæstionem tractarint. Sed non prætereatur Cardinalis de Lugo, qui *disp. 14. de pœnit. sect. 10.* contrariam sententiam damnat, ut quæ sit *contra omnes Theologos, contra praxim Ecclesiæ, & contra finem hujus Sacramenti.*

Minus abs re autorem Propositionis damnatæ

nata citasset Adria. Lovan. Doct. in 4. de Sacram. confess. ubi de reditu peccatorum quaest. ultim. pag. 146. col. 4. ubi postquam impro- baverat, & refutaverat Doctrinam S. Thomæ de exponendis in confessione, saltem indirectè, peccatis dimissis, quantum sufficit, ut debitæ satisfactio imponatur, sic ipse docet: *Quamvis sape expedit in confessione exponere peccata prius dimissa saltem in genere, ut magis humilietur confitens, & melius ei consulere possit Confessor; non obligatur ad hoc de necessitate salutis.* Censet ergo Adrianus, ne quidem ut melius ei consulere possit confessor exponendam esse consuetudinem peccati à pœnitente. Conjectura fiat, quid de eo casu dicturus fuisset, quò de consuetudine interrogat confessor.

Citans denique accusator *multos alios Patres omnium ordinum* sine dubio religiosos intelligit omnium ordinum: in quo rursus prodit infirmitatem animi sui. Videre avemus illum Catalogum multorum religiosorum ex omnibus Ordinibus.

PROPOSITIO LIX.

Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum Confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magne alicujus festivitatis aut indulgentia.

Sic

Sic ait docuisse quosdam Jesuitas Lovanii, non credimus decepti toties.

Edisserat quis Lovanii Jesuita, quando, quibus verbis id docuerit; saltem aperiat quo probabili fundamento id affirmarit. Interea Jesuitis nemo vir æquus vitio vertet affirmationem hominis ad criminandum præcipitis, ut jam apparuit toties.

Hoc mihi constat Ægidium de Coninck, qui unus Lovanii Jesuita commentarios suos edidit de Sacramento Pœnitentiæ, doctrinam illam rejecisse ut improbabilem, & refutasse operose valideque disp. 7. dub. 9. n. 93. & 94. Aliq̃s mihi exhibeat accusator Lovanienses Jesuitas, aut omnino Jesuitas, vel Religiosos Theologos, qui quaestionem tractarint, fallor si vel unus inter illos erit, qui doctrinam approbarit.

PROPOSITIO LX.

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda nec differenda absolutio; dummodo ore proferat, se dolere & proponere emendationem.

Hanc propositionem ait esse traditam à Baunio etiam verbotenus p. 1. Tract. 2. q. 22. pag. 100. citat quoque Jesuitam Sanchium in selectis disputationibus d. 16. n. 16.

Po-

Populo rursum imponit. Verba Baunii loco citato hæc sunt.

Esi penitens consuetudinem peccandi habeat, jurandi aut aliud simile quid admittendi contra legem Dei, naturæ aut Ecclesiæ, non est tamen ei neganda absolutio, si vere eum admissorum poenitet, ac emendandi sui propositum habeat. Paulo post requirit dolorem de peccatis ac propositum FIRMUM AC STABILE ea vitandi impossibile. nusquam verò habet frivola illa; dummodo ore proferat se dolere. Immo quæst. 15. requirit ut de dolore CONSTET confessario, QUANTUM FAS EST HUMANITUS: ait, enim absolvendum; dummodo dolore necessario instructus ad confessionem vitæ melioris, consilium afferat, de quo sacerdoti, quantum fas est humanitus, ex signis, aut ejus ore voceque constet patet sanè de dolore pœnitentis non semper constare posse ex verbo doleo: circumstantiæ adesse possunt, cur non possit illi credere sacerdos: requirit verò Baunius ut de dolore sacerdotis constet quantum fas est humanitus, vel ex ore & vocibus, si inde id constare possit, vel ex aliis signis.

Redit accusatoris fabula de Joanne Sanchio Jesuita in selectis disputationibus. Fatigat me hæc fabula. An revera doctrinam propositionis 60. ille tradiderit, non comperi; locus citatus in libello accusationis mihi oblato, non

ex-

extat in totis disputationibus illius Joannis Sanctii cognomento Jesuitæ: vix enim, ut video, excutiet hoc nomen ille Sanchius, tam benevoluntarius nomenclatorem.

PROPOSITIO LXI.

Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quin imò directè & ex proposito quarit, aut ei se ingerit.

Authorem citat Baunium, & Jacobs Jesuitas: itemque Pontium, Castropalaum, & multos alios omnium Ordinum, qui, inquit, *absolutionem negare non audebant.*

De Baunio antiqua est calumnia sæpè refutata. Autor ille tract. 4. de pœnit. q. 14. pag. 94. docet regulariter absolvendum non esse. Ut vero absolvi possit, requirit dolorem de peccatis, firmum propositum, justam causam non deferendi occasionem; qualem censet esse alienam salutem æternam &c. negat denique hoc esse directè querere.

De Francisco Jacobs impostura etiam est manifestior, legatur ejus quæstio Theologica de neganda & differ. absol. dub. 1. Resp. 1. ubi agit de neganda & differenda absolutione ob proximam occasionem peccandi, generaliter definit, negandam esse absolutionem nolentibus deferere occasionem proximam voluntariam.

am.

am. At vero *occasionem proximam involuntariam*, quæ non potest deferri sine gravi incommodo iactura, infamie &c. adeoque moraliter deferri non potest, docet non esse necessariò deferendam, ut impendatur absolutio saltem prima vice. At rursus si experientia constet, quod post absolutionem fiant relapsus, docet non esse deferendam occasionem, si deferri non possit sine peccato, aut sine periculo mortis. Si vero damnum sit temporale, etsi grave, docet non esse cogendum poenitentem ad deferendam occasionem, si reincidat quidem, sed non tam facile, nec tam frequenter, si denique nulla sit emendatio, & tamen appareat efficax dolor, refert diversas sententias; ipse nihil definit. Sed neque mentionem facit ullam de eo, qui directe & ex proposito querit occasionem, aut ei se ingerit. Apparet igitur impostura ex multis capitibus.

Basilius Pontius in appendice de matrimonio cap. 6. docet: licitum esse matrimonium cum probabili periculo perversionis ab altero conjugē hæretico; sed ex magna aliqua & eximia causa; puta vel augmenti & propagationis Ecclesie, vel tranquillitatis ejus status, vel libertatis catholicorum, qui sub aliquo principe hæretico, & Consiliariis hæreticis oppressi tenebantur dum tamen contrahat cum firmo proposito non labendi, si deus, de divina misericordia, & gratia &c. tunc enim

enim non est amare periculum, sed amare ingens illud bonum ad quod sine eo periculo perveniri non potest. Itaque periculum adit invitus, non amans. Judicet sapiens lector, an hoc sit directe, & ex proposito querere occasionem proximam, aut ei se ingerere.

Non plus docet Castropalaus tom. 1. Tr. 2. d. 2. p. 9. §. 3. exemplum ponit, quo infans moriturus est sine baptismo, si non accedat, at si accedat, timere potest subversionem: item exemplum positum à S. Thoma 2. 2. q. 10. a. 9. de eunte ad prædicandum infidelibus, de quo respondet, ut ibi D. Thomas, & Thomistæ passim.

Hinc vero doctrinam deducit ad alios casus particulares, inter quos est nullus, ubi quis directe querat occasionem peccandi, aut ei se sponte ingerat: nihil vero docet, quod non passim omnis generis Theologi, ut videre est apud Pontium loco citato, Joannem Sanchez d. 10. Moyam Tr. 3. d. 3. q. 5. aliosque.

Superest temeritas, qua affirmat, doctrinæ damnatæ Autores fuisse multos alios omnium Ordinum (Religiosos intelligit) qui absolutionem non audebant negare. Aio, extra votum Accusatoris, ne unum quidem fuisse. Nullum habuit quem nominaret. Neque autores doctrinæ fuisse convincet ex illa circumspeditione, qua utuntur, ne absolutionem negent temere.

Quo

Quoniam verò damnatam Propositionem laud est veritus adscribere Francisco Jacobs, neque aliam ad hoc potuit occasionem habere, quam ex iis, quæ Professor ille edidit in suâ *Quæstione Theologica*, an & quando neganda sit absolutio pœnitenti, celeberrimorum orbis Christiani Theologorum autoritate, & approbatione firmatâ, conveniet ex illis approbationibus tam multis, & tam luculentis, quas vidit in illo opusculo, hic eas exhibere, quas dederunt Lovanienſes Doctores.

Joannes d'Aubermont S. T. Doctor Lovanienſis hanc opusculi approbationem dedit: *Inſcriptus legi has resolutiones ad dubium, an, & quando neganda sit, aut differenda Absolutio Pœnitenti, breves illas quidem, sed claras, & meo judicio sana doctrina, communique Ecclesie praxi conformes, &c. Datum Lovanii 21. Septemb. 1675.*

Albertus Kleinen S. T. Doctor Lovanienſis sic approbavit. *Tractatum hunc, in quo breviter & succincte resolvitur dubium, an, & quando neganda sit, aut differenda absolutio Pœnitenti, à me inſcripto diligenter perlectum prælo digniſſimum judico, tum quia nihil continet, quo minus secundùm sacros Canones, & consuetudines Apostolicas imprimi poſſit, tum etiam quia brevem, & claram methodum tradit, quam omnes Conſeſſarii in remittendis, & retinendis pec-*
catis

catu tuò praticare poſſint. Datum Lovanii 29. Septemb. 1675.

Christianus Lupus S. T. Doctor Lovanienſis sic paucis absolvit.

Libellus hic nihil continet Catholica fidei, aut conſuetis Eccleſiarum moribus adverſum; adeoque poterit imprimi. Dabam Lovanii die 2. Octob. 1675.

His ſubſcribere non detrectaſſet Jacobus Pontanus S. T. Doctor Lovan. qui die 15. Maii 1654. approbavit defenditque hanc Theſim.

Ignorans articulos fidei neceſſitate medii credendos, abſolvi non poteſt, ſicut nec ille, qui non vult deferere occaſionem proximam peccandi; niſi occaſio relinqui non poſſit abſque ſcandalo gravi, infamia, vel detrimento magno ſpiritali, vel temporal. Non tam generaliter affirmaviſt Franciſcus Jacobs. Habet ergo copiam Accuſator, unde augeat accuſationes ſuas.

PROPOSITIO LXII.

Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit.

Ad hanc propoſitionem vide hominis, non jam temeritatem, ſed prope dixerim, furorem. Hæc, inquit, eſt doctrina totius Societatis, & fere omnium Ordinum, ſi minus in ſcripto,
ſal-

saltem doctrina illorum fuit in praxi: quia talibus personis negare absolutionem non audebant.

Ad impolituram tam enormem peto, ut vel unum nominet aut Societatis, aut aliorum Ordinum, qui scripserit, dixeritve, causam sufficientem non fugiendi occasionem proximam, esse causam quamlibet utcumque utilem aut honestam. Nullum inveniet. Cupio redargui.

Sed neque ipse speravit se inventurum: unde mox quasi respirans à calumniâ tam laboriosa, ait, illam fuisse eorum doctrinam saltem in praxi, quia talibus personis negare absolutionem non audebant, spero ego quidem alia futura Dei judicia, alia hominis tam præcipitis. Prudentes, & pii Confessarii Religiosi rationes suas impertiendæ, differendæ, & negandæ absolutionis ritè habent subductas ex principiis optimorum Theologorum S. Thomæ, S. Bonaventuræ & aliorum. Has rationes sperant se Deo probaturos: de sua methodo & praxi in hoc ministerio alii viderint.

PROPOSITIO LXIII.

Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

Hac, inquit, Accusator docet Baunius Jesuita totidem

totidem verbis, item P. Jacobs & ipse Jesuita, & Basilius Pontius Augustinianus, & plurimi alii omnium Ordinum. Neque in libro Stephani Baunii, neque in scriptiuncula perbrevis Francisci Jacobs vestigium invenietur, quo suspicari liceat, hujusmodi quiddam ipsos sensisse: pro quo satis erit e legisse, quæ observavi de sententia utriusque auctoris ad Prop. 61.

Sed & perversè in invidiam illam vocatur Basilius Pontius: occasionem videtur præbuisse Baunius *tr. 4. de poenit. q. 14. pag. 94.* sub finem sic nartando de isto autore: *quin etiam tradit Basilius, ubi supra, occasionem primò & per se quari posse, cum est aliqua causa eam volendi ad bonum nostrum, aut proximi tam temporale, quam spirituale.* Excusari potest Baunius ista narrans de Basilio: quia ex iis quæ præmiserat, illæ particulæ *aliqua causa* satis determinantur ad causam *justam & urgentem*, qualis est *aliena salus æterna*: de his enim sermo præcesserat.

Sed ad rem nostram non multum refert, quam providè ista narraverit Baunius; dum constet Basilium Pontium requisivisse *magnam & eximiam causam*; in qua agatur de bono statu, pace, aut libertate ecclesiæ &c. verba Basilii vide supra ad Prop. 61. Ubi vero in fine illius capitis sexti app. de matrimonio dicit, posse etiam sufficere causam boni temporalis,

disertè requirit *gravem causam*, ut in conjugio Estheris cum Assuero, Judith cum Holopherne &c. Neque usquam dicit licere *directè* quærere occasionem, ac nequidem quod narrat Bauius, *primò & per se*: sed plane sub finem capitis significat non semper requiri, ut occasio sit *involuntaria*, aut *ex necessitate proveniens*, sed *satis esse*, etiamsi sit *causa voluntariè quasita*: quod ipsum ne durum videretur, exemplis mentem suam fecit clariorem; sicut, inquit, in eo intelligimus, qui dubius de potentia matrimonium contrahit, & in conjugio Estheris cum Assuero. Denique haud immeritò videbitur, aliud esse, *quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spiritali aut temporali* qualicumque; qui est sensus propositionis 83. aliud verò, adire occasionem proximam peccandi, sine necessitate quidem, sed *spe magni & eximii boni*, aut metu *ingentis mali*, fretum Dei misericordiâ & gratiâ, firmoque desiderio cavendi peccatum; qui est sensus operosè inculcatus à Pöntio illo cap. 6. appendicis. Hæc in gratiam illius autoris, cujus ordinem Augustinianum putavit non dissimulandum accusator.

Quod verò appellat *alios plurimos omnium Ordinum* doctrinæ damnatæ patronos, constat sibi usque ad extremum in livore suo & odio Religiosorum Ordinum.

CON-

CONCLUSIO.

Hæc erant, quæ lecto libello accusationis, excussæque diligenter doctrinâ Theologorum, qui accusabantur, comperire potui.

Fatendum est, non esse obscurum vel ex sola Propositionum inspectione, hoc egisse propositionum Collectores, & concinnatores Lovanientes, ut quorundam religiosorum, ac imprimis Jesuitarum doctrina iis expressa videretur, sed quàm parum ipsis successerit conatus & Romani censores observarunt, ut explicui in præfatione, & patere cœpit ex iis, quæ adnotavi ad accusationes, quæ hætenus prodierunt, patebitque magis, ut spero, si cui venerit libentia accusationes illas instaurandi.

Illi ergo, qui occasione nuperi Decreti Innocentii XI. non cessant hoc tempore commovere plebem adversus Religiosos viros, tamquam authores damnatarum Propositionum, si quæ habent alia accusationis capita, quæ fugerunt accusatorem, quem audivimus hætenus, rogantur, ut illa promere ne tardent, mihiq; aut alteri occasionem præbeant explicandi, quid, quousque, & quibus autoribus illa docuerint, quæ traducere gaudent apud imperitam plebem, ut damnata ab Innocentio XI. illisq;

F 2

Re-

Religiosis propria. Ubi accusatio prodierit, quæ videbitur habere majorem speciem; fortasse & operæ pretium mihi, alterive videbitur quæstionem facti instituere generalem, & singulis ordine propositionibus suos autores assignare, quo ad fieri poterit; nam illis quidem, quæ in Decreto ipso appellantur *noviter adinventæ*, & neque ex libris, Theſibus seu scriptis sunt excerptæ, difficile erit alios assignare autores, ac eos ipsos, qui propositiones concinnarunt, obtuleruntque judicandas S. Sedi. De re tota post viderimus.

Rogandus quoque est Accusator, qui nos moratus est hætenus, ut coram Deo salubriter erubescens, detestetur lapsus suos, studeatque refarciendo honori & famæ, non solum Jesuitarum, sed etiam reliquorum Ordinum Religiosorum, quos tam iniquè criminatus est apud populum, tanto scandalo, seu damno spiritali animarum, quas illi magno Ecclesiæ fructu conati sunt hætenus dirigere in viam salutis, & perfectionis Christianæ, idque invidentibus ubique hæreticis, qui nobis imitandi non sunt, ne & in nos conveniat, quod jam olim S. Gregorius in illud Jobi 16. *Aperuerunt super me ora sua*, rectè observavit; illos *præcipue reprobi in sanctâ Ecclesiâ oderunt*, quos multis conspiciunt esse profuturos.

F I N I S.